

*Binbir*Kitap

ISSN 1301-4552

çocuk edebiyatı araştırmaları dergisi sayı: 3

1999/1

Ne yazıyorlar?
Nasıl yazıyorlar?
Çocuklar ne okumak istiyor?

Mavibulut

"Bir Kırmızıfare" "Kırmızıfare hâlâ vardı..." var..."

Bir zamanlar bir çocuk dergisi vardı. Kırmızıfare'ydi adı. On yıldan fazla bir zaman yayımlanmıştı. Hangi banka mı? Hayır hayır, herhangi bir banka çıkarmıyordu Kırmızıfare'yi, gazete veya televizyon da... Tek başına bir adam çıkarıyordu. Aklını çocuk kitaplarına takmış, makine mühendisinden bozma, romantik bir hayalperest.

Başka dergiler? Vardı. İsmi genellikle Amerikan çizgi film kahramanlarından alan bir sürü dergi vardı. Bunların içinde de çoğunlukla bu çizgi film kahramanlarının maceraları ve sayfalarca reklam olurdu. Bu dergiler birkaç ay yayımlanır, sonra Amerika'da yeni bir film vizyona girince kapatılır, bu kez yeni kahramanın adıyla, içi aşağı yukarı aynı olan yeni bir dergi veya dergiler çıkarılırdı. Bunların da ömrü yeni bir filmin vizyona girmesine kadar sürerdi. Bu dergileri çıkaranlar sahip oldukları televizyon kanallarındaki reklamlarda derginin içinde hangi öykülerin, şiirlerin bulunduğundan çok, dergiyle birlikte hangi oyuncağın verildiğini öne çıkarırlardı. Çocuklar da haklı olarak aldatici görünümelerde (kartondan bir maket uçak sanki uçuyormuş gibi gösterilerek) sunulan bu oyuncakları edinmek isterler, dergiyi bir kenara atarlar ve kısacık bir süre içinde bozulacak ya da kırılacak olan oyuncağıyla oynamaya koyulurlardı. Aslında bu dergilerin sahipleri için bu dergilerin tek önemi onlara para kazandırıp kazandırmadığıydı. Çocuklar için yararlı mı zararlı mı olduğu hiç önemli değildi; bir dergi onlara reklam geliri sağlıyorsa yayımlarlar, sağlamıyorsa, bütün çalışanlarını da hemen işten atarak o dergiyi kapatırlardı. Kırmızıfare farklıydı.

Farklı olmak üzere yayımlanmaya başlamış ve farklı olmakta ısrar ettiği için de uzun yaşamıştı. Küçük ama içeriği zengin bir dergiydi. Ama hızlı tüketime yönelik yaşam biçiminin salgın halini aldığı yıllarda **okumaktan**, aksiyonun en gözde olduğu dönemde **edebiyattan**, bozuk Türkçe ile konuşmanın moda olduğu dönemde **güzel Türkçe'den**, paranın tek geçer akçe olduğu bir dönemde **insani değerlerden**, başarının yükselmek ve ezmekle ölçüldüğü bir dönemde, **birlikte mutlu olmaktan** söz eden bir küçük çocuk dergisinin daha çok yaşaması nasıl mümkün olabilirdi ki?

Kırmızıfare ilk kez 1990 yılında yayımlanmaya başlayan bir çocuk dergisi. Bağımsız bir dergi. Romantik bir proje, ama güçlü finans kuruluşlarının çıkardığı ve kapattığı birçok çocuk dergisinden daha gerçek. Çünkü hâlâ var. Başka dergiler de var... Daha doğrusu bir var, bir yok. Günün ticari eğilimlerine göre çıkarılıyorlar. Televizyonda gösterilen çizgi filme bağlı olarak ve adını bile ondan alarak birkaç ay çıkıp kapanıyorlar. Bunlar satış amaçlı dergiler; satış varsa varlar, yoksa yoklar.

Kırmızıfare'nin ilk çıktığı günden bugüne, ülkemizde çıkan ve kapanan dergilerin hemen tümünün ya bir bankanın, ya da bir medya kuruluşunun desteğinde çıkarıldığını söylersek, Kırmızıfare'nin hâlâ yaşıyor olmasının ne demek olduğu daha iyi anlaşılır. Kırmızıfare'yi var edenler, öncelikle aboneleri olmak üzere, yazarlar, çizerler, öğretmenler, kütüphaneciler ve kendileri de kitap okuyan anne babalardır. Başarının para kazanmaktan daha geniş bir tanımı olduğunu bilen, insanlarla bir arada yaşamayı bilinçle ve incelikle mutluluğa dönüştürebilen bireylerdir. Okumayı bir görev olarak veya vicdani bir zorlama olarak değil, hayatın doğal renklerinden biri olarak yaşamında bulundurabilen bireyler Kırmızıfare'nin okur profilini oluşturur.

Kırmızıfare aboneleri genellikle ilköğretim dönemi çocuklarıdır ve büyük bir çoğunluğunun anne babaları da Kırmızıfare ile ilgilenirler ve kendi günlük yaşamlarında kitap okuyan kişilerdir.

Kırmızıfare abonelerinin tamamına yakınının okul başarısı yüksektir. Bu aboneler Kırmızıfare'nin yanı sıra başka kitaplar da okumaktan hoşlanan kişilerdir. Kırmızıfare abonelerinin hiçbiri dergilerini okuduktan sonra atmamaktadır. Birçok abone, derginin eski sayılarını veya ciltlerini yeniden okumaktan hoşlanmaktadır.

Kırmızıfare hâlâ var ve bu var oluş Türkiye'nin bugünkü yapısı içinde birçok anlamda son derece önemli. Yarin, "Bir zamanlar Kırmızıfare vardı..." dememek için, bugün bu var oluşun vazgeçilemez ağırlığını paylaşmaya merhaba!

Kırmızıfare

Bu sayıda:

Çocuk Yayınları Konusunda Bilgilendirme ve
Çocuk Kütüphaneleri İlişkisinde İletişimin
Önemi/Prof. Dr. Aysel Yontar 4

Andersen Adaylarımız: Dayıoğlu ve Delioğlu 11

Türkiye'de 1996-1998 Yılları Arasında
Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi/Dr.

Fatih Erdoğan 12

Şafakta Yanan Mumlar/Yavuz Yıldırım 52

Kitap Kuşu

Okuma öncesi dönem için resimli kitaplar 57

İlköğretim çağı kitapları 69

Edebiyat dışı 72

Yetişkin 74

En/Gerekli Köşe 76

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: *Fatih Erdoğan*

Araştırma ve Kaynaklar: *Selma Erdoğan*

Kapak: *Carme Sole Vendrell, David McKee*

Tek sayı bedeli: 1.500.000TL

Abonelik bedeli: Yıllık 4 sayı, 5.400.000TL

Üç ayda bir çıkar.

Mavibulut Yayınları

Yeniçarşı Cad. 33

Ferah Ap. Kat: 4, Galatasaray

80060, İstanbul

Tel: 0212-252 63 75

Faks: 0212-244 08 60

E-mail: mavibulut@superonline.com

Bu dergi Yenilik Basımevi'nin katkılarıyla basılmıştır.

Hatta, *İş Bankası'nın 1997 çocuk edebiyatı ödülünü kazanmış. Ne varki, Şafakta Yanan Mumlar'ın düzeyine bakınca, bu başarı ödülü kazananın niteliğinden çok, bu ülkede çocuk kitapları yazımının sığılığı hakkında bir şeyler söylüyor."*

Virgül Dergisi'nin izniyle bu sayıya aldığımız "*Şafakta Yanan Mumlar*" kitabına ilişkin eleştiri yazısının bu paragrafında Sayın Yavuz Yıldırım 'çocuk kitapları yazımının sığılığı' sözüyle yetiniyor ve bu ödülün bu kitaba nasıl ve hangi seçici kurul tarafından verildiği konusuna hiç girmeyerek, bence, gerek bana, gerekse öteki seçici kurul üyelerine nezaket gösteriyor. Tıpkı benim bu yarışma sonrasında uzunca bir süre konuşmayarak benzer bir nezaket düzeyini korumaya çalıştığım gibi. Ama, bu kitaba verilen büyük ödülün, yalnızca 'çocuk kitapları yazımının sığılığı' değil, seçici kurulun niteliğine ilişkin de ipuçları vereceğini ne yazık ki bütün ısrarıma rağmen zamanında iyi anlatamadığım için Sayın Yavuz Yıldırım'ın nazik eleştirisinin bir muhatabı da benim. s.52

Deprem kuşağında yaşadığımızı biliyoruz, yeni öğrenmedik. Bir yazarın, yaşadığı ülkenin coğrafyasını, tarihini, sosyolojisini, vb Dilmesi gerekmez mi? O halde ortalıkta *yazar* kılığında gezinirken niye hiçbirimizin aklına *depresyon* konusunu işlemek gelmedi?

İnsanlara evlerini deprem kuşağına yaptılar diye, müteahhitlere ucuz malzeme kullandılar diye kızmak kolay, ama çocuklar için yazan yazarlar da yarının müteahhitleri sayılmazlar mı?

Başka hangi konuları *ıskalıyoruz* dersiniz?

Dr. Fatih Erdoğan

Çocuk Yayınları Konusunda Bilgilendirme ve Çocuk Kütüphaneleri İlişkisinde İletişimin Önemi

Prof. Dr. Aysel Yontar

Çocuk yayınları denince, genel olarak 0-18 yaş grubuna hitabeden, ayrıca değişik tür ve biçimlerde piyasaya çıkan yayınlar anlaşılır. Çocuk yayınlarının değişik türlerine örnek olarak şiir, öykü, roman gibi edebi yayınlardan; sözlük, ansiklopedi ve yıllık gibi danışma kaynağı türünde yayınlardan veya ders kitapları gibi öğretime yönelik yayınlardan söz edilebilir. Bu yayınlar, kitap veya dergi gibi basılı biçimde; film veya kaset gibi görsel-işitsel biçimde veya örneğin bilgisayarın okuyabileceği disketler biçiminde olabilirler. Bunlar arasında, özellikle edebi türde ve basılı yayınların, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmede önemli bir rol oynadıkları uzmanlarca kabul edilmektedir. 1 Yine uzmanlara göre, okuma alışkanlığı, okul çağında değil, okul öncesi dönemlerden başlayarak çocukların yaşlarına, ilgi alanları ve özelliklerine uygun çocuk kitaplarından yararlanmaları sonucunda

Prof. Dr. Aysel Yontar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Başkanı.

süreklilik kazanabilir. Bu tür alışkanlıkların yaratılmasında temel amaç ise, çok küçük yaşlardan itibaren çocuğun bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimine yardımcı olmaktır. O halde, bir toplumda bugünün çocuklarının yarının yetişkinleri olduğu gerçeği bilinçli bir biçimde kavranmışsa; geleceğin yetişkinlerinin ise bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmiş bireyler olması gerçekten isteniyorsa, o zaman çocukların okuma alışkanlıklarının geliştirilmesiyle ilgili tüm kişi ve kuruluşların, bu konudaki sorunlarla çözüm yollarına ilişkin görüş ve uygulamaları sürekli olarak geliştirmekle yükümlü oldukları kabul edilmelidir.

Çocuk yayınları hakkında bilgilendirme ve çocuk kütüphanesi ilişkisini iletişim açısından tartışmaya geçmeden önce, Türkiye'de çocuk nüfus, çocuk yayını ve çocuk kütüphanelerine ilişkin bazı istatistikler vermek istiyorum. Bu arada Türkiye'de güncel istatistikler elde etmenin kolay mümkün olmadığını da hemen belirtmek isterim. Örneğin, Türkiye İstatistik Yıllığı adlı kaynağın yayınlanan

son cildinde, sözünü ettiğim verilerle ilgili en son istatistikler, ya 1985 veya 1990 yılına aittirler.²

1985 nüfus sayımı sonuçlarına göre, Türkiye'de sadece 0-14 yaş grubundaki çocukların genel nüfus içindeki payı %38'dir. Devlet Planlama Teşkilatı'nın tahminlerine göre, bu oran, 1990 için %36, 2000 yılı için %34 olarak tahmin edilmektedir.³ Çocuk nüfusu 0-18 yaş olarak düşünürsek, bu oranlar daha da artmaktadır. TÜSİAD tarafından yayınlanan bir raporda, 0-18 yaş grubunun genel nüfus içindeki payının 2000 yılında %40 civarında olacağı tahmin edilmektedir.⁴ Bir başka deyişle, nüfusun neredeyse yansını, 0-18 yaş grubundaki insanlar oluşturacaktır. Bu da, 30 milyona yaklaşan bir çocuk nüfusun ortaya çıkması anlamına gelir.

Çocuk nüfusa karşılık, çocuk yayınlarına bakıldığında, Türkiye'de 1981-1989 yılları arasında çocuk kitapları, 1984 yılı hariç, giderek düşüş kaydetmiştir. 1981'de 637 kitaba karşılık, 1989'da 200 çocuk kitabı yayınlanmıştır. Bu 200 kitaptan 60'ı çeviridir. 5 Çeviri eser ve eski-yeni basım ayrımı yapmadan, bu 200 kitabın yarısını, yani 100 kadarını edebi eser olarak varsayarsak, 1990'da da 0-18 yaş grubunda 25 milyon çocuğun bulunduğunu kabul edersek, 250.000 çocuğa bir edebi eserin düşebileceğini görürüz. Bu eserler arasında yeni, telif ve çocuk açısından geliştirici olanları seçip tekrar bir istatistiksel oranlama yaparsak, bu kez belki de, 500.000 çocuğa 1 adet yeni ve geliştirici yayın vardır, diyebiliriz. Sunduğum istatistik verilerde hata payı ne olursa olsun, sonuç olarak çocuk nüfusa oranla çocuk kitabı sayısının (verilerde sadece kitaplar kapsanmıştır) çok az olduğu ortadadır.

Çocuk kütüphanelerine gelince, ayrı olarak veya halk kütüphaneleri bünyesinde kurulabilen bu kütüphanelerin, çocukların okuma alışkanlıklarının geliştirilmesindeki rolleri yadsınamaz. Ama, bu kütüphanelerle ilgili istatistiklere bakıldığında, 1983-1990 arasında halk kütüphaneleri sayısı bunların derme ve okur sayılarında artış olmasına karşılık, aynı yıllarda çocuk kütüphanelerinin sayısının 130'dan 104'e, okur sayısının ise 2.125.849'dan 1.575.998'e düştüğü görülür. Çocuk kütüphanelerinin derme sayısındaki artış ise pek azdır. 1983'te 480053 olan derme sayısı, 1990'da ancak 484.105'e ulaşabilmiştir. Çocuk kütüphaneleri, bütçe, derme, eleman, hizmetler ve okur açısından geliştirilmeye

Buraya kadar, çocuk nüfus ile çocuk yayını ve çocuk kütüphanesi ilişkisini istatistiksel olarak açıklamaya çalıştık. Bu basit incelemeye dayanarak bile, şöyle bir yargıya varmak mümkündür: Türkiye’de çocuk nüfus, çocuk yayını ve çocuk kütüphanesi ilişkisinde bir arz-talep dengesizliği vardır. Bu dengesizliğin, işletmecilik açısından incelenmeye değer bir sorun olduğu görüşündeyim.

Çocuk kütüphanelerindeki bilgilendirme hizmeti bu sorunun çözümüne katkıda bulunabilir mi? Bu konuda çocuk kütüphanelerine ve kütüphanecilerine düşen görevler nelerdir? Bu soruları yanıtlamaya geçmeden önce, bilgilendirmeyi sadece çocuk kütüphanelerine özgü olmayan daha geniş kapsamlı bir iletişim eylemi olarak ele almak istiyorum.

Bilgilendirme, bilgi alan ve bilgi veren kesimler arasında bir mesaj alışverişi olarak düşünülebilir. Bu karmaşık iletişim eyleminin konumuz açısından nihai amacı, çocuk ile yayını buluşturmak ve bu buluşmanın sürekliliğini sağlamaktır, diyebiliriz.

İletişim eylemi çerçevesinde ise çocuk yayını, kişi veya kurumların inanç, duygu, düşünce veya bilgilerini içeren bir mesajlar topluluğudur. Mesajın asıl yaratıcısı ve vericisi yazar, mesaj sahibi yazarın yöneldiği hedef alıcı kitle ise, çocuk-okurlardır. İletişimde arzulan, mesajın en kısa sürede ve doğru biçimde alıcıya ulaşmasıdır. Bunun belki tek yolu, mesaj sahibi ile mesaj alıcısını, yani yazar ile çocuğu karşı karşıya getirmek, böylece mesajın alıcıya doğrudan ulaşmasını sağlamaktır. Ama, bu eylemin gerçekleşmesi, pratik açıdan sınırlı ölçüde mümkündür. Hem bu nedenle, hem de mesajı alması beklenen çocukların bu mesajı isteyecek, onları alacak ve hatta onları sürekli talep edecek düzeye gelebilmeleri için, sözü edilen iletişim eyleminin dolaylı hale dönüştürülmesi gerekir. Böylece, yazar ve çocuktan oluşacak iletişim zincirine, başka halkaların da eklenmesi gerekir. Bu halkalar, çocuğun aile çevresinden, okul öncesi eğitim ve ilk-orta eğitimde görevli öğretmenlere; yayıncı, kitapçı, dağıtımçı ve kütüphaneciden, yayın inceleme ve eleştirileri hazırlayan kişilere ve bibliyograflara; devlet yöneticilerinden çeşitli basın-yayın kuruluşlarına kadar değişen ve farklı işlevleri olan halkaları kapsar. Bilgilendirmenin bir boyutu, böylesine karmaşık bir iletişim zincirinde yer alan tüm halkaları, çocuk yayınlarının çocuğun gelişimindeki rolü ve önemi konusunda bilgilendirmektir. Bilgilendirmenin ikinci boyutu ise, piyasaya sunulan veya sunula-

cak olan çocuk yayınlarının türleri, biçimleri ve değişik yaş gruplarına uygunlukları açısından, yani içerik özelliklerine ilişkin bilgilendirmektir.

Bilgilendirmenin yukarda değinilen çeşitli boyutlarının çocuk kütüphaneleri ve kütüphaneciliği açısından anlamını biraz daha aydınlatıcı olarak ele almaya çalışalım.

Çocuk kütüphaneleri nasıl örgütlenirse örgütlenirler, bunların okulöncesi dönemden başlayarak 18 yaş da kapsayan gençlik döneminin sonuna kadar uzanan yaşlardaki kişilere hizmet vermesi beklenir.

Temel amaçları, çocukların okuma alışkanlıklarını ve bilgi edinme davranışlarını geliştirmek olarak özetlenebilir. Bu amaçla çocuk kütüphaneleri, çocuk yayınlarını seçmek ve sağlamak, onları düzenlemek ve çocuk okurları bu yayınlardan yararlandırmaktır. Bu hizmetlerin gerçekleştirilmesi, öncelikle çocuk kütüphanecilerinin uygun eğitime sahip kişiler olmalarıyla mümkündür. Çocuk kütüphanecileri, çocuklarla iyi iletişim kurma yönündeki bilgi ve becerilerden başka, çocuk yayınları konusunda da bilgi sahibi olmak durumundadırlar.

Kütüphanede uv-

gun bir çocuk yayını dermesinin geliştirilebilmesi için, önce çevre analizlerinin yapılması, sonra da mevcut bütçeyle en iyi çocuk yayını dermesinin oluşturulması amacıyla yayın seçimine girilmesi gerekir. Seçme konusunda kütüphaneci, kendi bilgi ve tecrübelerinden de yararlanmakla birlikte, ona bu konuda yardımcı olacak başlıca araçlar, çocuk yayını tanıttıcı bibliyografik kaynaklardır. Bu kaynaklar, sadece çocuk yayını yazarı, adı, yayıncısı vb. gibi temel bibliyografik bilgiler sunan yayın satış katalogları, ulusal bibliyografyalar, kütüphane katalogları gibi kaynaklarla sınırlı değildir. Yayınların içeriğini tanıttıcı dizin ve öz'ler ile yayınları değerlendiren, eleştiren türde bilgi veren bibliyografik kaynaklar da bulunmalıdır. Bunların yanında kütüphaneciler, kitap, makale, gazete yazılan biçiminde çıkan eleştiri ve inceleme yazılan niteliğinde yayınlardan da yararlanabilmelidir. Dolayısıyla, çocuk kütüphanecilerinin seçme işlevlerini yerine getirebilmeleri, çocuk yayını duyurmaya, tanıtmaya yönelik etkinlikleri üstlenecek, örneğin, bibliyografların, eleştirmenlerin ve yazarların varlığına bağlıdır.

Bu arada, çocuk kütüphanecilerinin kendileri, örneğin çocuk yayını bibliyografyaları oluşturma gibi etkinlikleri, kısmen kendileri de üstlenebilirler. Türkiye'de bibliyografik kaynaklar da dahil, genelde bibliyografik denetimle ilgili ve çözüm bekleyen sorunların varlığı, ayrıca seçime yarayan diğer kaynakların da sınırlılığı, her şeyden önce, çocuk kütüphanecilerinin yayınlar konusunda bilgilendirmelerini engelleyici nedenlerdir.

Öte yandan, çocuk kütüphanecileri, seçilen ve kütüphanede düzenlenerek yararlandırılmaya hazır hale getirilen yayınlar konusunda, bu kez çocuk okurları, onların anne-baba ve öğretmenlerini bilgilendirme işlevini de üstlenmelidirler. Bu işlevi, kütüphanede mevcut yayını tanıttıcı listeler oluşturarak, onları duyurarak ve/veya kataloglar, öz ve dizinler hazırlayarak yerine getirebilirler.

Bilgi hizmeti çerçevesinde, yayınlara ilgili okur ihtiyaçlarını gidermek için, kütüphanede bulunmayan ama başka kütüphanelerde mevcut olan ya da piyasada bulunan yayını kaydeden, tanıtan, hatta eleştiren bibliyografik veya diğer kaynaklara yönelterek gerçekleştirebilirler.

Ayrıca, anne-babalar, öğretmenler ve çocuklara, gerektiğinde yayın da tavsiye edebilirler. Okur danışmanlığı diye adlan-

dırılabilir bu hizmet ise, kütüphanecinin tarafsız ve uzmanca bilgi verecek düzeyde yetiştirilmesiyle anlam kazanır.

Çocuk kütüphanecileri, yukarda belirtilen bilgilendirme işlevlerinin dışında, çocuk yayınlarının yazarları ile çocukları bir araya getiren toplantılar, okuma günler vb. de düzenleyebilirler. Böylece mesaj sahibi ile mesaj alıcısı durumundaki kitlenin doğrudan iletişimi konusunda köprü oluşturma gibi bir işlevi de üstlenebilirler.

Nihayet, çocuk kütüphanecileri, yayınlardan yararlanmayla ilgili çeşitli istatistikler oluşturarak yazarlar, yayıncılar, anneler, babalar ve öğretmenlere, çocuk ve yayın ilişkisi konusunda bilgilendirici veriler sağlayabilirler.

Sonuç olarak, çocuk yayınları üretenler, bir başka deyişle belli mesajların vericisi durumundaki kişilerin mesajlarının, mesaj alıcısı durumundaki 0-18 yaş grubuna dahil kitleye iletebilmesi ve bu etkinliğin süreklilik kazanabilmesi, mesaj vericisinden alıcıya uzanan iletişim zincirinde yer alan ve değişik işlevlere sahip kişi veya kurumların çok yönlü bilgilendirilmeleriyle gerçekleşebilir. Bu konuda çocuk kütüphanecilerine düşen işlevler kısaca belirtilmeye çalışılmıştır. Burada vurgulanması gereken nokta, yukarıda değinilen iletişim zincirinde yer alan ve ortak bazı amaçlara sahip kesimlerin işbirliği olmadan, çocuk yayıncılığının, dolayısıyla çocuklara erken yaşlarda okuma alışkanlığının kazandırılarak onların gelecekte bilinçli yayın alıcılarına dönüştürülmesinin gerçekleşmeyeceğidir.

¹Meral Alpay, "Yayın Yaşamı-Kitap ve Kütüphane Hizmeti" **Türkiye'de Çocuğun Durumu**, Ankara, 1989, s.223.

²T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, **Türkiye İstatistik Yıllığı**.

³Münevver Bertan-Dalya Güriş, "Türkiye'de Çocuk Sağlığının Durumu" **Türkiye'de Çocuğun Durumu**, Ankara, 1989, s. 105.

⁴TÜSİAD, **21. Yüzyıla Doğru Türkiye: Geleceğe Dönük Bir Atılım Stratejisi**, 4. Bölüm. İstanbul, 1993, s.4. 43-4. 44.

⁵**Türkiye Bibliyografyası**, 1989.

Andersen 2000 Adaylarımız: Dayıoğlu, Delioğlu

İlk kez 1956 yılında verilen ve 1966'dan bu yana her iki yılda bir bir yazara ve bir çizere verilmekte olan ünlü Andersen Ödülü için aday gösterme süresi sona erdi. *International Board on Books for Young People* tarafından verilen bu ödüle, bu kuruluşa üye olan *Çocuk Yayınları Derneği*, yazar Gülten Dayıoğlu ve çizer Mustafa Delioğlu'nu 2000 yılı için aday gösterdi.

1935 yılında Kütahya'nın Emet ilçesinde doğan **Gülten Dayıoğlu**, 1963 yılında yayımlanan ilk çocuk romanı *Fadiş'ten* başlayarak Türkiye'de çocuk edebiyatının varlığını duyurmasında uzun yıllar önemli katkıları olmuş, bir çocuk yazarı olarak adını hem ülke içinde hem de ülke dışında duyurmuş, köy romanından, gençlik romanlarına, gezi kitaplarına, öykülerden bilimkurguya dek her türde eseriyle, değişen Türkiye'nin ve dünyanın değişen çocuk ve gençliğinin beklentilerine ayak uydurmaya çalışarak uzun yıllar en çok okunan çocuk kitapları yazarı sıfatını korumasıyla bu ödüle aday gösterilmiştir.

1949 yılında Erzincan'da doğan **Mustafa Delioğlu**, kitap kapakları yaparak başladığı çizerlik yaşamını yayın dünyamızda ürün veren hemen hemen bütün yayınevlerine kitap resimleyerek sürdürmektedir. *Resimlerinde hiçbir zaman kolaycılığa kaçmaması, kalıplaşmış tarzları aşmaya, resimlediği metni çocuklara anlaşılır kılmak kadar, onlara resim sanatının inceliklerini duyumsatmaya çalışması, ders kitabından romanlara, öykülere, çizgi öykülere kadar birçok türde kitabı başarıyla resimlemesi, resimlerindeki titizlik ve kalite anlayışıyla ülkemizi uluslararası düzeyde temsil edebilecek nitelikte bir sanatçı olmasıyla bu ödüle aday gösterilmiştir.*

Türkiye'de 1996-1998 Yılları Arasında Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi

Dr. Fatih Erdoğan

Ülkemiz, çocuk kitapları üretimi açısından son yirmi yıl içinde giderek yükselen bir gelişim çizgisi izlemektedir. Daha 80'li yılların başında bile yalnızca birkaç yayınevinin çocuk kitapları yayımladığı, hele hele bazı türlere (okulöncesi ve ilköğretim) pek az yer verdiği ülkemizde, bugün 70 civarında yayınevi çocuk kitapları yayımlamaktadır. Özellikle eksikliği hissedilen kategori olarak okulöncesine yönelik kitaplar ise bugün en fazla üretim yapılan kategori olmuştur. Öteki kategoride (ilköğretim) ise, bir üretim patlamasından söz edemiyor olsak da, birkaç yazarın bu türde uzmanlaşması, bu türe yönelik büyük ödüllerin konmuş olması bir gelişmenin işaretidir. Yakın bir gelecekte ergenlik dönemi çocuklarına yönelik edebiyatta hızlı bir üretim artışı yaşanacağı anlaşılmaktadır.

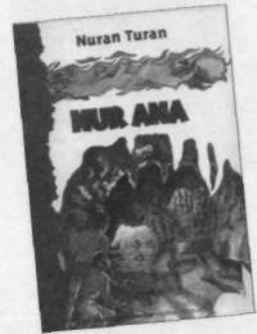
Hangi kategoride olursa olsun her alanda gelişmeyi önce nicelik artışı başlatır, ancak bir değerlendirme sürecinden sonra bu ürünlerin niteliksel gelişimi sağlanır. Ço-

Dr.Fatih Erdoğan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde öğretim görevlisidir.

cuk kitapları konusunda ülkemizde şu anda var olduğunu savunduğumuz hızlı üretim artışını, sağlıklı bir değerlendirme sürecinin izlemesi kaçınılmazdır. Bu değerlendirme sürecinin oyuncularını başta okurlar olmak üzere, anneler-babalar, öğretmenler, kütüphaneciler ve bilimciler olacaktır. Üretim süreci ve ürünlerin nesnel ölçütler ışığında bilimsel bulguların süzgecinden geçirilmesi, neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayabilmemiz için kullanabileceğimiz tek yöntemdir. İşte bu amaçla ele aldığım üç yılın ürünlerini inceleyip, bazı nesnel ölçütlerle bir değerlendirme yapmak istedim.

Bir alanda kuramsal bir çerçeve oluşturmak öncelikle bilimsel ve akademik bir bakış açısı gerektirmektedir. Ele aldığımız konuyu nasıl tanımlar, onu var olan disiplinler içinde nereye oturturuz? "Çocuk edebiyatı." Bu konuya linguistik açıdan yaklaşabiliriz: *Edebiyat'tan* edep sözcüğüne, oradan da edepliliğe varır ve kendimizi sosyolojinin içinde buluruz. Mühendislikten örnek vermek belki daha çok işime gelir. Bir köprünün tonlarca yük taşıyan kirişi bir gün "yorulur" ve kendini bırakır. Bu yorulma o metalin moleküler düzeydeki bağlarıyla da yakından ilgilidir ve fizikle kimyayı aynı noktada birleştirirsiniz. Ya da yine fizikte sıvılar belli bir ısının altında katılaşırlar, ama içine başka bir madde, örneğin tuz koyarsanız katılaşmaları gecikir. Burada da iki disiplin iç içedir. Birbiriyle ilişkisiz alanların bile bazen örtüştüğü olur. Örneğin Galile'nin bulgusu bir fenni bulgudur, ama daha çok tarih ve sosyoloji bağlamında gündemimize gelir. Çerçeveyi çizmek bir alanın öteki alanlarla işbirliğini ve ilişkisini engellemiyor. O halde çocuk edebiyatının kuramsal çerçevesini çizmeye nereden başlamalıyız?

Bu noktada önemli bir sorun vardı: Ben bir alanın kuramsal çerçevesinden söz etmeye çalışıyordum, ama bu alanın *var olup olmadığı* tartışması bizim ülkemizde çok rağbet gören bir tartışma konusuydu. Eski defterleri karıştırınca gerçekten de şunu gördüm ki, bu konuda bir araya gelen değerli nice yazar çizerin en iştahını kabartan konu "çocuk edebiyatı vardır, yoktur" tartışması olmuş. Tabii,

eski gazete, dergi yazılarını, kitaplarda yer alan makaleleri inceleyince, konuya biraz daha saygılı yaklaşan bazı kişilerin de bu tartışmaya asla katılmadığını fark ettim ama, bu beni çok rahatlatmadı.

Amaçladığım kuramsal çerçevenin çizilebilmesi için önce alanımı iyice belirlemeliydim. Bu yönde akla gelebilecek sorular şunlardı: Bu çerçevenin ana malzemesini neler oluşturacaktı? Elime alacağım zayıf ışıklı feneri, tam olarak neyin üstüne tutacaktım? Eğitimin mi? Edebiyatın mı? Pedagojinin mi? Sosyoloji veya psikolojinin mi? Eğitime tuttuğumda, edebiyat karanlıkta kalıyordu. Edebiyata tuttuğumda ise, çocuğun yetişkinden farklı olması nedeniyle eğitim ve pedagoji iyi aydınlanmıyordu. Geleneksel sözlü edebiyata tutsam bugün karanlıkta kalıyor, teknolojiye, sibernetiğe doğru tutsam bastığım zemin sallanıyordu. Kendimi, gökyüzündeki bir yıldız el fenerinin ışığıyla göstermeye çalışan sahra komutanı gibi hissettim. Ben fenerimi bir yıldızla doğru tutuyordum, ama aslında o yıldızın ışığı milyonlarca yıldan sonra bana gelmeyi başarmıştı. Yani, aynı yolu şimdi de benim fenerimin cılız ışığı kat edecekti. Nasıl?

O zaman fenerimi çocuk kitaplarına tutabileceğimi düşündüm. Belki yapısalcılar gibi, bir çocuk kitabı topluluğunu kesit olarak alıp onun içindeki ipuçlarını didikleterek çeşitli disiplinler açısından temellendirebilirdim. Örneğin Fareli Köyün Kavalcısı'nı ele alıp neden yabancı bir adamın çocukları alıp götürmesinin bu masalın konusu olduğunu sordum. Tarih bana yardımcı olabilirdi. 1212'de şimdiki Almanya'nın güneyinde çocuklardan bir haçlı ordusu kurulduğunu, bu ordunun çocuk askerlerinin milyonlarcasının açlık ve hastalıktan daha ülke sınırlarından çıkmadan kırıldığını öğrenirsem, bu olayla masalın ilişkisini kurabilirdim. Sonra neden haçlı ordularının toplandığını sorar, dinler tarihine ve belki teolojiye daldım. Masalda sözünde durmayan belediye başkanının neden sözünde durmadığı da benim, dönemin ahlak anlayışı üzerine ciddi kafa yormamı sağlardı.

Ya da konuya diyalektik açıdan bakardım. Tek bir ki-

tabı değil de toplumsal dinamiklerin genel akışı içinde çocuk kitaplarının kapladığı alanı, bu alanın öteki alanlarla ilişkisini temellendirmeye çalışırdım. Galiba ben her iki yöntemi de uygulardım.

Bu analizden ortaya çıkarabileceğim ilk sonuç, herhalde çocuk edebiyatının bizde henüz kuramsal bir çerçevesinin çizilmesine hazır olmadığımız olurdu. Bunun iki nedeni vardır:

1) Çocuk edebiyatının var olup olmadığı tartışması henüz pek yenidir,

2) Disiplinler arası ilişkiler henüz kurulmamıştır.

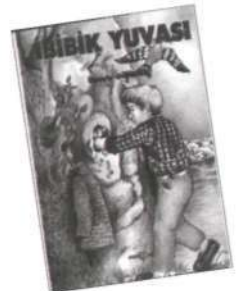

Kurulmamış çünkü örneğin eğitimciler ve edebiyatçılar bir araya gelip 'çocuk kitabı şöyle olmalıdır' diyemiyorlar. Her iki disiplinin tarif ettiği çocuk kitapları ayrı raflarda duruyor. Çocuk edebiyatını en çok ilgilendiren iki alanın bile birbirini tamamlayan bir disiplinler arası ilişki içinde çocuk kitabı üzerinde anlaşılamamış olmaları, bu alanda neden kuramsal bir çerçeve oluşturma konusunda erken olduğunun kanıtıdır. Ama bu bir durum saptamasıdır ve yalnızca şu an için geçerlidir.

Çocuk kitabının nasıl olması gerektiği, her dönem ciddi ciddi tartışılan bir konudur. Oysa, eğer ders kitaplarını değil de, çocuklar için yazılan öykü, masal, şiir, roman türündeki kitapları kastediyorsak, bu soruyu çocuk kitapları için de soramayız, çünkü bunlar edebiyatın türleridir, edebiyat da güzel sanatların bir dalı. Yani, çocuk kitabı da bir sanat eseridir ve kategorik olarak bir sanat eserinin değerlendirildiği ölçütlerle değerlendirilmeyi hak etmektedir.

Öteki sanat dallarında, kullanılan ölçütler gibi, bu ölçütlerle değerlendirme yapan eleştirmenler de belli bazı özelliklere sahiptirler. Örneğin, resim öğretmenlerinin doğal birer resim eleştirmeni olmaları gerektiğini kimse düşünmez. Resim yapmaya heveslenen ve bir iki tuval üzerinde oynayan birinin de resim eleştirmeni olması beklenmez. Resim eleştirmenleri resmin tarihini olduğu

bugünkü eğilimleri, gelmiş geçmiş akımları bilirler. Yaşamları resim ve dışındaki sanatlarla iç içe geçer. Sergiler, paneller, konferanslar... Bu eleştirmenler birçok yerli-yabancı sanat dergisini izler, okur... Sanatçılarla doğrudan konuşarak görüşlerini öğrenir, vb. Bütün bu çabaların sonunda bile resim eleştirmeni hiçbir zaman kalkıp, "Resim şöyle olmalı!" demez.

Çocuk kitapları alanı böyle değildir. Çocuk kitabı, resim gibi müzik gibi bir sanat yapıtı sayılmadığından olsa gerek, kolaylıkla 'nasıl olması gerektiğine' ilişkin görüşler birbiri ardınca sıralanır. Çocuk kitabının sanat yapıtı sayılmamasının en baştaki sorumlusu, önce çocuk yazarları, sonra da yayımcılarıdır. (Kitaplarımızın sanat yapıtı kategorisine girebilmesi için gereken hassasiyeti şimdilik daha çok çizerlerimiz göstermektedirler.) Çocuk yazarları sanat yapıtı üretmek yerine, öğretmenlik yaptıkça, yayımcılar da telif ücreti ödememek için Ömer Seyfettin, kırılmış Jules Verne'ler, Nasreddin Hoca fıkraları ve Keloğlanlar yayımlamakla yetindikleri sürece, çocuk kitaplarına sanat yapıtı gözüyle bakmamız güçtür.

Görüldüğü gibi konu bir sanat ürünü olunca nesnel ölçütler koymak oldukça güçtür. Ancak böyle bir çalışmayı yapabilmem için yine de bazı ölçütlerden yola çıkmam ve belli analizler yapmam gerekiyordu. Benim böyle bir çalışmaya kalkışmamın arkasında yatan ana neden aslında başından beri böyle bir analizi gerekli kılıyordu. Hipotezim şuydu: Çocuklar (ve daha sonra yetişkinler) yazarların, yayımcıların onlara sunduğu kitaplardan memnun değillerdi ve eğer az okudukları doğruysa bunun nedeni o kitapları üreten yazarlar, çizerler ve yayımcılardı. Bu memnuniyetsizlik de kitap yayımcılarının ezeli yakınmalarının, işlerine yönelik isteksizliklerinin arka planını oluşturuyordu. Başka bir deyişle, ne yazıyorduk ve ne yayımlıyorduk da çocukların az okumasından yakınmaya hakkımız vardı? İşte bu temel soruyu bilimsel bir ölçüt dizgesi içinde nasıl sorabilirdim? Hangi kitapların, hangi tanıma göre "iyi" ve "okunabilir" olduğunu belirlemenin nesnel ölçütü neydi? Araştırmamda ölçütlerimle ilgili gö-

nişlerimi de belirttim.

Araştırmam, Türkiye'de 1996-1998 arasında ilk kez yayımlanan telif çocuk kitaplarını kapsamaktadır. Bunun temel nedeni, son yıllarda çocuk kitapları üretimindeki çeşitlenmenin belirgin olarak artmasıdır. Ayrıca, sözü edilen konuyla ilgili diğer çalışmalara kıyasla daha ayrıntılı bir araştırma yapmayı planladığımdan, araştırma üç yılda toplam 286 çocuk kitabıyla sınırlı tutulmuştur. Çocuk kitapları arasından telif ve birinci basım olanların dışındakileri ayıkladım. Boyama kitapları, faaliyet kitapları, ders kitapları bu araştırmanın kapsamı dışında kaldı. Bu kitapların belirlenmesinde Derleme Müdürlüğü, İ.Ü. Merkez Kütüphanesi, yayın piyasası, yayın katalogları ve kendi arşivimden yararlandım. Bu süre içinde yayımlanmış olduğu halde benim ulaşamadığım birçok kitabın olduğuna eminim. Yine de ele aldığım kitapların bu üç yıldaki gelişmeyi örneklemeye yeterli olduğu kanısındayım.

Araştırmamın kuramsal çerçevesini oluşturmak için çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Özellikle Türkiye'deki üç kütüphanecilik bölümünde doktora ve yüksek lisans tezleri gözden geçirilmiş ve konumuzla ilgili çalışmalar olsa da, bu çalışmada kapsanan yıllar ve içerik analizinin daha önce ele alınmadığı belirlenmiştir.

Bu çalışmada 1996-1998 arasında yayımlanan kitaplar incelenmiş ve mümkün olduğunca nesnel bir tartıya vurularak ortaya bir fotoğraf çıkarılmıştır. Böyle bir çalışmanın tamamlanabilmesi için bu fotoğrafın karşısına 'çocuk ve gençlerin beklentileri' başlıklı bir başka fotoğraf koyabilmek gerekirdi. Ancak o durumda şunu söyleyebilirdik: Bakın sizin ürettikleriniz bunlar, ama çocuk ve gençlerin gereksindiği ve istedikleri de bunlar; bu ikisi birbiriyle çakışmıyor. Ancak çalışmamız, yalnızca çocuk kitaplarının analiziyle sınırlandığından, gelecekte bu araştırmayı destekleyecek ve konunun çocukların yayın beklentisine yönelik araştırmalar yapılması, ülkemizde bu konuyla ilgili araştırmaların daha da derinleştirilmesini sağlayacaktır.

Bu araştırma kapsamındaki kitapların yazarlarının alfabetik dökümü:

Adnan Çakmakçioğlu, Adnan Satıcı, Ahmet Efe, Ahmet Erhan, Ahmet Uysal, Ahmet Yıldız Yaşaroğlu, Amiran Kurtkan Bilgiseven, Arslan Kaçar, Asuman Baytaş, Aydoğan Yavaşlı, Ayfer Gürdal Ünal, Aygören Dirim, Ayla Çınaroğlu, Ayla Kutlu, Aysel Gürmen, Ayşin Bumin, Aytül Akal, Aziz Sivaslıoğlu, Bahar Vardarlı, Bedrettin Karaçam, Behiç Ak, Betül Avunç, Birsen Türköz, Burçay Anger, Can Göknıl, Cazibe Irmak, Dilara Akıncı, Dilek Aykul Bishku, Dinçer Sezgin, Doğu Perinçek, Ebru Petek Şengül, Emine Şenlikoğlu, Ergun Sav, Fatih Erdoğan, Ferit Avcı, Filiz Tosyalı, Gökhan Bakkaloğlu, Gökhan Özcan, Gülten Dayıoğlu, Güngör Köknel, H. Salih 'Zengin, Hakkı Engin Giderer, Haldun Aydıngün, Hamdullah Köseoğlu, Handan Derya, Hasan Demir, Hidayet Karakuş, Hülya Tozlu, Hüseyin Güney, Işıl Gözen, Işıl Özgentürk, İlda Delimelkonoğlu, İpek Ongun, İsmail Gülgeç, İsmail Kaya, Jülide Sevim Aysun, Karin Karakaşlı, Kemal Urganç, Kıymet Pur, Levent İşbilen, Leyla Sakpınar, M. Demirel Babacanoğlu, M. Halistin Kukul, Mehmet Atilla, Mehmet Gür, Mehmet Türkkkan, Mehtap Hacıhaliloğlu, Melek Güngör, Melike Funda Kaynak, Melisa Gürpınar, Metin Kuru, Mevlana İdris Zengin, Miyase Sertbarut, Muharrem Buhara, Mustafa Aydemir, Müştehir Karakaya, Mutlu Keçeli, Muzaffer İzgü, Nahiye Namal, Nazan İnan, Seçkin Demiralp, Nazan Özenç Uçak, Nazire Kutsal, Necati Özdemir, Necdet Neydim, Necla Çandağ, Nejat Ebcioğlu, Nesrin Baraz, Nezihe Meriç, Nilgün Mete Aydagül, Nur İçöz, Nuran Turan, Nurettin İçci, Nursel Saygınar, Orhan Asena, Özlem Mumcuoğlu, Pakize Özcan, Perihan Karayel, Pınar Gerikalma, Sadiye Koca, Sait Munzur, Salim Dörtcan, Savaş Ünlü, Selahattin Koçyiğit, Selçuk Baran, Semiha Türkyılmaz, Serap Kurbanoglu, Serpil Ural, Sevim Ak, Sevin İzgü, Seza Aksoy, Şafak Okdemir, Şebnem Moroğlu, Şükran Oğuzkan, Talip Apaydın, Tarık Dursun K., Tekin Yılmaz, Turan Akingüç İnceer, Turgut Erbek, Tülün Yal-

Ovat, Ümit Ögmel, Üzeyir Gündüz, Yalvaç Ural, Yavuz Bahadıroğlu, Yeşim Akbulut Özlü, Yıldız İlhan, Yusuf Çağlar, Zehra İpşiroğlu.

131 yazarın yer aldığı bu liste, söz konusu dönemde ortalama olarak her yazarın yaklaşık iki kitap yazdığını gösterir.

Araştırma kapsamına giren kitapların çizerlerinin alfabetik dökümü:

Ahmet Avcı, Ahmet Yeşil, Ali Fuat Saruhan, Arsal İmer, Atıl Albayrak, Ayda Kantar, Ayla Çınaroğlu, Ayla Delibaş Yetkin, Aysun Ersoy, Ayşın Delibaş Eroğlu, Behiç Ak, Bekir Sıtkı Turan, Betül Sayın, Birsal Gültekin, Bora Özen, Can Göknıl, Canan Değirmenci, Cavit Yaren, Cem Kara, Cemalettin Güzeloğlu, Ceren İncesu, Demirkan Kadioğlu, Deniz Akkol, Deniz Üçbaşaran, Devrim Pektaş, Emel Kehri, Emine İnkaya, Ender Dandul, Ercan Dinçel,ERCÜMENT MORKÖK, Ersin Şahin, Fatih Erdoğan, Fatoş Yaşaroğlu, Ferit Avcı, Feridun Oral, Gamze Baltaş, Gözde Bozkurt, Gülbin Dilek, Güngör Kabakçioğlu, Gürkan Doğaç, Hakkı Engin Giderer, Halil Ayhan, Haluk Erkmen, Hülya Delibaş Ceylan, İlknur Dedeoğlu, İsmail Kaya, Jilda Sahakyan, Kemal Urgan, Kezban Keskin, Kıymet Pur, Kubilay Dağbatıran, Levent İşbilen, Leyla Sakpınar, Mehmet Saldamlı, Mehtap Kaya, Melek Öndün, Mehmet Önel, Memduh Kuzey, Murat Bozkurt, Murat Sayın, Mustafa Delioğlu, Nazan Erkmen, Nazmiye Sayın, Nilgün Bayraktaroğlu, Nilgün Öneş, Nilüfer Bora, Nilüfer Dericioğlu, Nimet Yardımcı, Nuri Abağ, Oğuz Demir, Oktay Çakır, Pınar Gerikalmaz, S. Atasoy, Saadet Ceylan, Sait Munzur, Salih Mercanoğlu, Selçuk Demirel, Selen Coşkun, Sema Ünlüol, Semih Poroy, Serdar Demircan, Serpil Ural, Sevgi Tuncer, Sibel Demirtaş, Siber Nihal, Sunder Erdoğan, Süleyman Karaoğlu, Şafak Okdemir, Şahin Karakoç, Şeref Erol, Şule Özberber Yılmaz, Şükran Kırıcı, Şükran Sel, Turgut Keskin, Volkan Lale, Yaşar Zeynalov, Yıldız Cıbroğlu, Yıldız Güner, Yıldız

Akman.

100 çizerin yer aldığı bu liste ise her çizerin bu üç yıl içinde yaklaşık 3 kitap resimlediğini gösterir.

Çocuk kitabı yayımlayan yayınevleri:

ABC, Açı, Ad, Adam, Afa, Akçağ, Alfa, Altın, Anah-tar, Ardiç, Ark, Arkadaş, Arkeoloji ve Sanat, Arkın, Arı-taş, Arıtan, AsYapım, Atlas Pazarlama, ATP, Aykırı Sa-nat, Beka, Berke'nin Kitapları, Beyan, Bilge, Bilgi, Bilim Teknik, Birsen, Bu, Bulunmaz, Can, Cem, Cemre, Cenk, Çankaya, Çınar, Çocuk Vakti, Damla, Denge, Dodo'nun Kitapları, Engin, Epsilon, Era, Erdem, Ergin, Ergun, Esin, Form, Gendaş, Gülgeç, Gündoğan, Günışığı, Hal-keveri, Hitit Color, İnkılap, İş Bankası, Kabalcı, Kaynak, Kelebek, Kırkambar, Kocaoluk, Kora, Koza, Kök, Kültür Bakanlığı, Mavibulut, Mektup, Milli Eğitim Bakanlığı, Milliyet, Nehir, Nesil, Net, Nurdan, Oda, Önel, Örgün, Özer, Özkaynak, Öznur, Özyürek, Öğün, Pan, Remzi, Sa-bah, Salan, Say, Serhat, Sev, Sincap, Sosyal, Şenyıldız, Tiyatro Mie, Uçanbalık, Uçuk, Uçurtma, Ulucan, Ümit, Üner, Ünlü, Varlık, Ya-Pa, Yaba, Yapı Kredi Yayınları, Yazı, Yordam, Yuva

Bu yayınevleri içinden 46'sı bu araştırma kapsamında ele aldığımız kitapları yayımlamıştır. Bu da yayınevi ba-şına yaklaşık 6 kitap demektir. Bu da bu yayınevlerinin yılda yalnızca 2 yeni (birinci basım) kitap çıkardıkları an-lamına gelir.

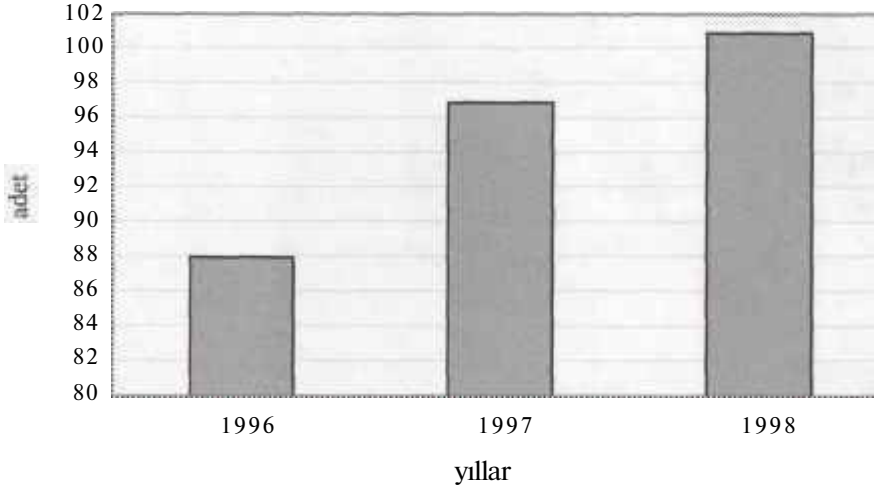
Yayımlanan kitapların söz konusu üç yıl içindeki da-ğılımı da adet olarak ele alınmış ve şu sonuç elde edilmiş-tir:

Yıllara göre dağılım

Bu tabloya ve grafiğe göre, ölçütlerimize giren çocuk

yıllar	1996	kitap adedi
	1996	88
	1997	97
	1998	101

yıllara göre dağılım

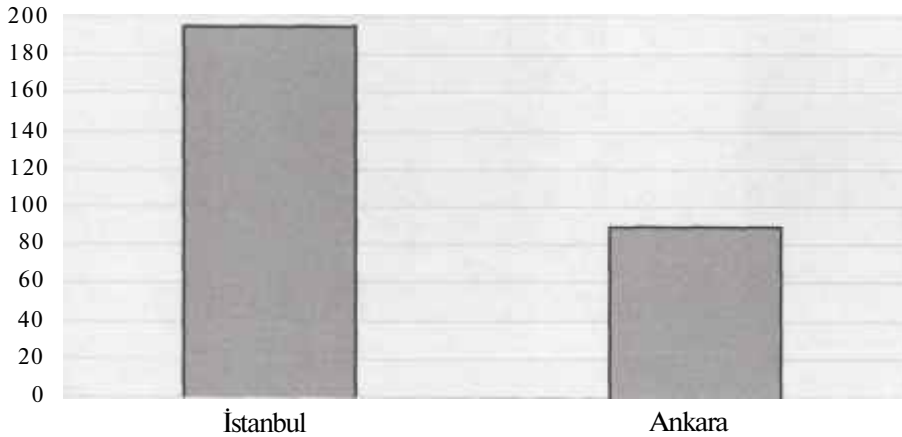
kitaplarının yayımında 1996'dan 1998'e belirgin bir artış göze çarpmaktadır.

İllere göre dağılım

Her ne kadar bu grafik ülke bazında bir veri sağlama-

yayımlanan iller	adetler
istanbul	196
ankara	90

illere göre kitap yayımı

yı amaçlıyorsa da, gerçek şudur ki bu kitapların tamamına yakını İstanbul ve Ankara'da yayımlanmıştır. Tabii, Anadolu'da yerel üretim yapan yayınevlerinin ürünlerine ulaşamamış olmamız bu grafiğin böyle çıkmasının önemli bir nedenidir, ama bu ürünlere ulaşamıyor olmamız biz-zat bunların yeterli güce sahip olamadıklarının da bir gös-tergesidir. Kaldı ki, büyük kentler dışından gelen tek tük örneklerde zaman zaman çok zengin bir içerik bulunmak-la birlikte, günümüzde önem kazanan ürün kalitesi açısın-dan pek öne çıkamazlar. Araştırmaya konu edilen kitap-ların üretildikleri illere göre dağılımı aşağıda sunulmuş-tur:

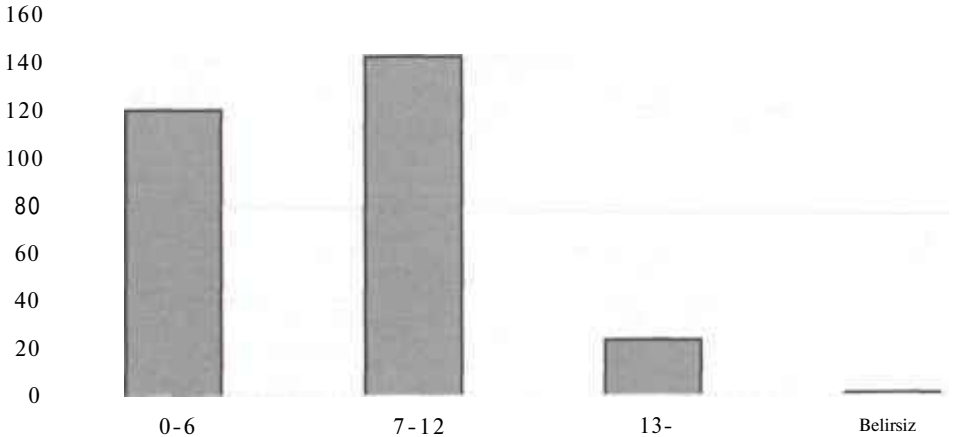

Yaş grubuna göre dağılım

Araştırmaya konu olan kitapların yaş gruplarına göre dağılımı şöyle oldu:

yaş grupları	adet
0-6	120
7-12	142
13-	23
belirsiz	1

Yaş Gruplarına Göre Dağılım

Bu grafiğe göre en çok kitabın 7-12 yaşlara yönelik yazıldığı ortaya çıktı. İkinci grubun yüksekliği ise okul öncesi eğitim kavramına son 15-20 yıl içinde verilen önemle açıklanabileceği gibi, bu yaşa yönelik az metinli kitapların ötekilere oranla daha kolay yazılabileceğine ilişkin yanlış kanılar da olabilir. Ama asıl üzerinde durulması gereken, grafikte 13 yaş üstü olarak belirtilen dönemin kitaplarının son derece az oluşudur. Bu eksikliğe bu tez bünyesinde de yeterince dikkat çekilmişti. Azımsanmayacak bir genç nüfusa sahip olan ülkemizde çocukluktan gençliğe geçen oradan da çok kısa bir süre sonra oy verecek olan genç yetişkinliğe adımını atacak olan bireye kitap sunmakta çok yetersiz kalıyoruz. Bu bireyin yaşının sorunlarına değinen, o yaşın bunalımlarını ya da coşkularını paylaşan, ona yalnız olmadığını hissettiren, böylece kendi konumu daha iyi kavrayarak, güçlüklerle daha rahat mücadele etmesini ve böylece de olgunlaşmasını sağlayacak eserleri onlara vermiyoruz. İşte belki de tezimi doğrulayan en çarpıcı bulgu budur: 13 yaşın üstündeki okura kitap satamazsınız ve onlar da kitaplardan yardım ummazlar, çünkü kitaplar onları anlatmamaktadır.

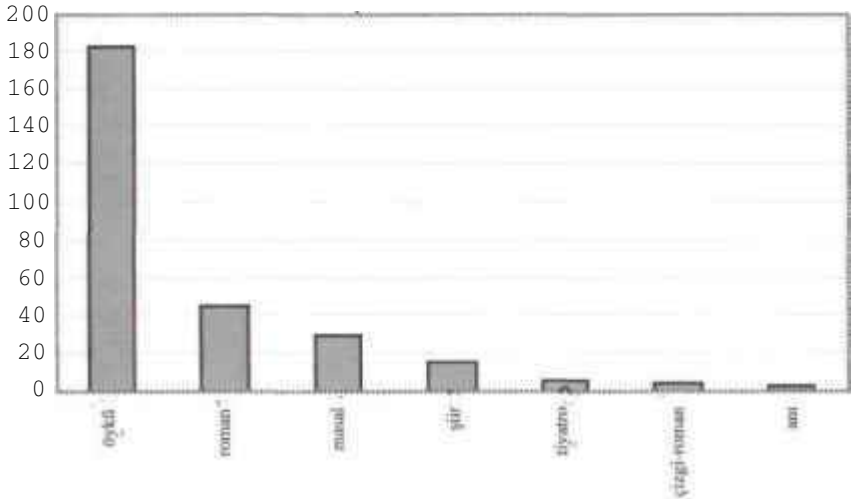
Edebi türlere göre dağılım

Kitaplarda işlenen edebi türlere göre bir dağılım şu şekilde ortaya çıkmıştır:

Görüldüğü gibi, öykü ilk sırada yer almakta onu roman izlemektedir. Bu noktada şu söylenebilir: Geleneksel edebi türümüz olan masal yerine, Batı türü olan romanın geçtiği söylenebilir mi? Bunu söylemek için biraz daha analiz gerekebilir, ancak öykü ile masalın tanımları açısından bir önemli noktaya değinmek gerekir. Bugün

Edebi türler	adet
öykü	183
roman	45
masal	30
şiir	15
tiyatro	6
çizgi-roman	4
anı	3

özellikle okulöncesi çocuklara yönelik yazan bazı yazarlar, yazdıklarında olağandışı kahramanlara ya da serüvenlere yer verdiklerinden, yazdıklarına öykü (yani hikaye) değil de masal adını vermekte, kendilerine de 'çağdaş masalcı' etiketini kondurmaktadırlar. Bu araştırmamızda bu tür metinler masal değil, öykü olarak yer almıştır. İki nedenle, bir, masalın klasik ve oturmuş bir yapısı, biçimi vardır. Bir metnin masal olabilmesi için bu forma en azından benzerlik göstermesi gerekir. İki, olağandışlıklar yalnızca masal türünün ayrıcalığı değildir. Çağdaş öykücülerin öykülerinde, hatta romanlarında birçok olağanüstü, masalsı öge yer alır, ama onlar masal değildir. Kaldı ki, okulöncesi çocuklar için olağandışlıklar aslında olağandır.

"Her iki kişiden üçünün şair" olduğu ülkemizde şiirin oldukça az üretildiği de dikkat çekmeli. Özel bir sanat türü olan ve aslında çocukların bütün öteki türlerden daha çok tüketmeye hazır olduğu çizgi-roman türünde neden bu kadar az eser ortaya çıktığı çok önemli bir sorudur ve aynı zamanda benim tezimi doğrulayan önemli bir başka bulgudur. Uzun alıntılarını yaptığım Prof. Nilüfer Tunçer'in çizgi-roman araştırmasının bulguları bu türün ço-

cuğu okumaya yaklaştırdığı yönünde çıkmıştı. Hal böyleyken, bu üç yılın sonucunda bu türde hiç eser verilmiş olması benim "istediklerini vermiyoruz, tabii ki okumazlar" görüşümü doğrular nitelikte. Hem daha çok çizgi romanlar içeren mizah dergileriyle, bu dergilerden derlenerek üretilen çizgi-roman kitaplarının (bu araştırmanın dışında tutulmuşlardı) çok satıyor olması da bizi doğrular niteliktedir.

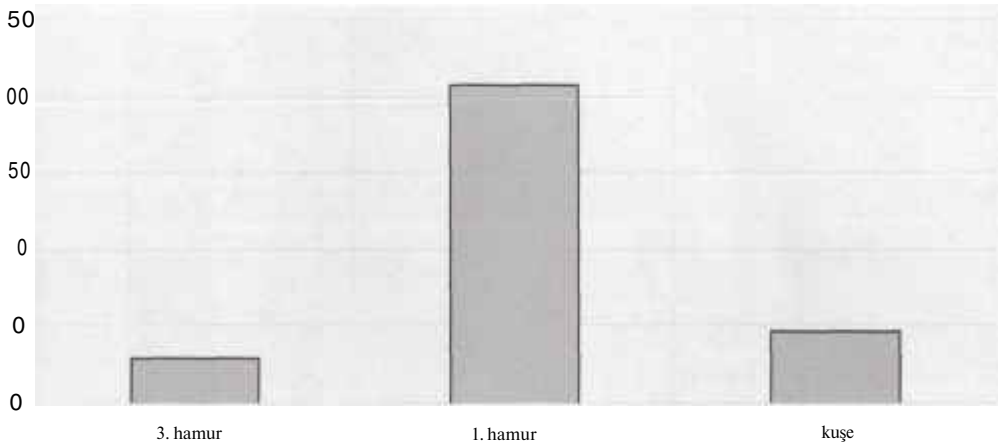
Kağıt cinsine göre dağılım

Grafikte kitapların büyük bir bölümünün birinci hamur kağıda basılmış olduğu ortaya çıktı. Bu grafik bundan 15 sene önce çizilseydi durum 3. hamur lehine çıkacaktı, çünkü yayımcılıkta birinci hamur kağıdın ezici zaferi tümüyle yakın yıllara ait bir zaferdir. Birinci hamur kağıdın 'kalite' kavramıyla özdeş tutulması sonucu bütün

kağıt cinsi	adet
3. hamur	30
1. hamur	208
kuşe	48

Kağıt cinsine göre dağılım

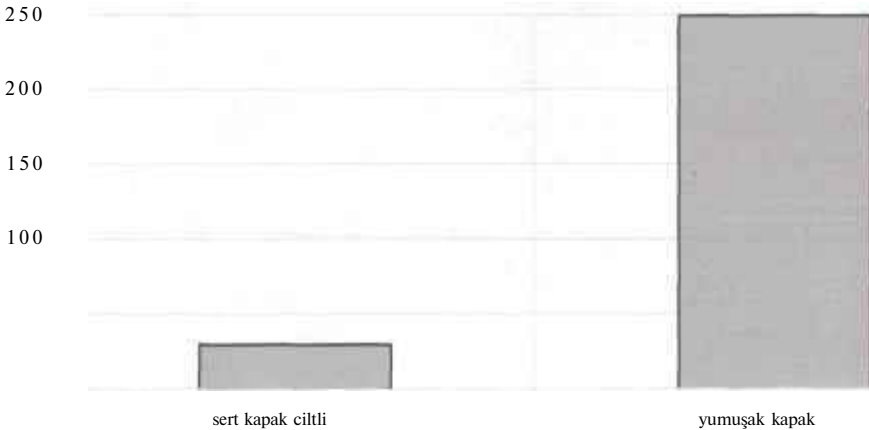

yayınevleri her tür kitabı birinci hamur kağıda basmayı gerekli hatta zorunlu görmeye başlamışlardır. Bunda haklıdır da çünkü okur, kitabı eline aldığı anda yazarından çizerinden metnin kalitesinden çok, ilk bakışta algılayabileceği bir özellik olan kağıt cinsine göre kitabı değerlendirir olmuştur. Oysa her kitabın birinci hamur kağıda basılması gerekmez. Ancak bu konuda yayımcıları son bir-iki yıla gelinceye kadar zorlayan bir konu vardı ki o da 3. hamur kağıdın hiç estetik olmayan bir dokuya ve renge sahip olmasıydı. Son zamanlarda ithal edilen ve 2. hamur adıyla anılmaya başlanan bir kağıt özellikle resimsiz kitaplar için beyaz kağıt yerine kullanılmaktadır.

Bizim araştırmamıza giren bir iki kitap da bu kağıda basılmış, ancak şimdilik 3. hamur kategorisi içinde değerlendirilmiştir. Beklentimiz odur ki, birkaç yıl içinde söz konusu yeni kağıt birinci hamur kağıdın yerini alacaktır.

Cilt tekniğine göre dağılım

cilt tekniği	adet
sert kapak ciltli	31
yumuşak kapak	250

Sert kapak (hard-cover) ya da eskiden kalma bir tabir olan bez cilt adıyla bilinen ciltleme tekniği Batı'da kütüphanelerin dayanıklılığı nedeniyle yeğlediği ciltleme tekniğidir.

Bizde yazarı veya çizeri açısından bakıldığında daha çok bir prestij konusudur. Ancak bu prestij oldukça yüksek bir maliyeti de beraberinde getirir. Bu da fiyata, dolayısıyla da okurun satın alma gücüne yansır. Sert kapaklı lüks baskılar, daha çok okuru baştan belli olduğu, örneğin hobi kitapları için uygundur. Çocuk kitaplarında ise okurun baştan belli olma durumu söz konusu değildir. Dayanıklılık ise çocuk için çok anlamlı bir koşul değildir, çünkü çocuk kitabı kullanmayı öğrenmemişse, sert kapaklı da olsa onu rahatlıkla yutacaktır.

Bu durumda dayanıklılık göz önüne alınması gereken bir kriter olamayacağına göre ve maliyetten dolayı fiyatın yükselecek olması satın alma gücü açısından önemlidir. Birçok anne baba şu sözü söyler: "Aynı paraya iki kitap alırım daha iyi. Zaten içi de aynı, sadece kapağı değişik." İşte bu gerekçe ile yayımcılar önceleri özenerek yöneldikleri sert kapaklı kitap basımını çocuk kitaplarında azaltmış görünüyorlar.

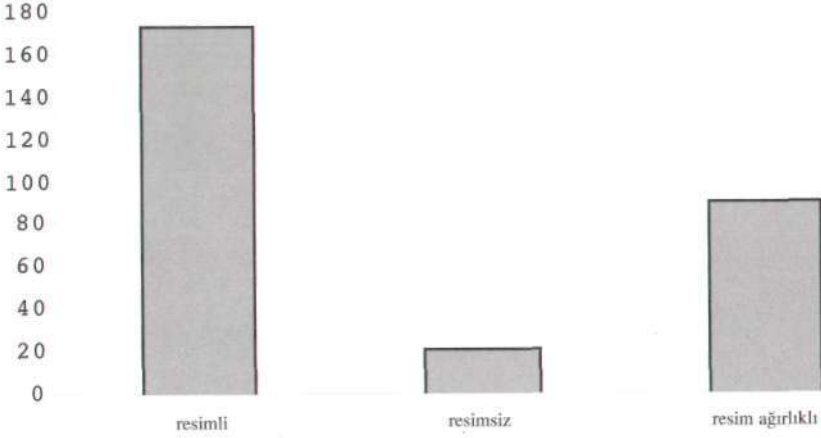
Ancak yine de bu basımların da bir müşterisi bulunduğu göre, ayrıntılı bir maliyet fiyatlandırma analizi yapılarak her iki cins ciltlemenin kullanılması mümkündür.

Resim kullanımına göre dağılım

Çocuk kitaplarının mutlaka resimli olması gerektiği bilinir. Özellikle küçük yaş çocuklarının kitapla kolay ilişki kurması bakımından resimlerin önemine araştırmamızda yeterince değiniliyor. Yayımcılarımız da bu gerçeğin bilincinde olmalı ki grafikte resimli kitapların oranı hayli yüksek:

resim kullanımı	adetler
resimli	174
resimsiz	21
resim ağırlıklı	91

Resimlerin kalitesine göre dağılım

Kitapları süsleyen veya anlamını besleyen resimlerin bir de estetik değerlerinin sorgulanması araştırmamın amaçlarından biriydi. Ancak burada tabii ki nesnel bir ölçü koymanız çok kolay değil. Resimlerin hangilerinin 'güzel' hangilerinin 'kötü' olduğuna karar vermek çok kolay değil, ama kendi beğeni ölçülerim hakkında bir fikir vermek bakımından bazı örnekleri burada görsel olarak sunmayı gerekli gördüm.

Araştırmamda 'kötü' olarak tanımladığım resimlere örnekler:

Bu resimdeki figürlerin neredeyse ilk kez resim yapan

biri tarafından çizildiği düşünülebilir. Kollar bacaklar çarpık ve oransız. Hiç resimden anlamayan biri için bile estetik olmayan, tad vermeyecek bir görüntü kirliliği. Buna benzeyen resimler araştırmamda 'kötü' sıfatını aldı.

Bu resimde de belli bir yerleştirme, boyama anlayışı var olmakla birlikte, gözler ve burunlardaki abartılı irilik, ellerdeki Walt Disney kopyası eksik parmaklı çizimler itici bir görüntü oluşturuyor. Çocuk ve adamdan çok sanki farklı birer yaratılmış gibi bir izlenim veriyor. Bu gibi resimler de araştırmamın içinde 'kötü'ler arasında yer aldı.

Bir sonraki resimde de yine figürlerde belirgin çarpık-

lıklar var. Bacaklar ve gövde oransız. Gereksiz yere irileştirilmiş burunlar, çolak bir el vb. Bu tür resimler de yine 'kötü' kategorisinde değerlendirildi. Kötü örnekleri çoğaltmak mümkün. Örneğin, desen ve yerleştirme açısından sorunsuz, ama otuz yıl öncesinin resimleme anlayışıyla yapılmış resimler de kabul edilebilir sınırlar içine girmedi.

'Güzel' resmi tanımlamak daha güç. Yukarda 'kötü'

resimlerde zaaf olarak dile getirilen bazı şeyler usta bir çizerin elinde özellikle yapılmış estetik tercihler olarak

ortaya çıkabiliyor. Bütün bunların arka planında göz önüne aldığımız temel bir ölçütümüz, resmin, ele aldığı konuyu anlatabilir olmasıydı. Sanatsal değeri çok yüksek bir resim olabilir, ama sonuçta kitabı resimlemek amacıyla, yani bir metni görselleştirmek amacıyla çizilmişse, o zaman metinle bağlantısı kurulabilen bir resim olması önemlidir. Ancak öyle metinler vardır ki, anlaşılma-ları gerekmez. Örneğin yetişkinlerin şiir kitapları

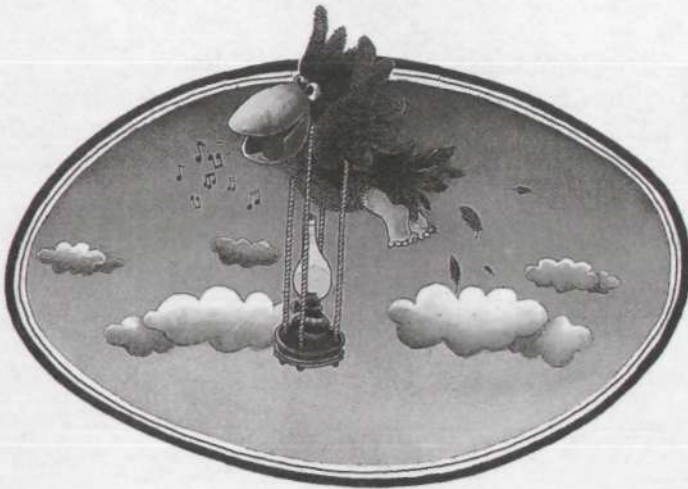

böyle olabilir. Böyle durumlarda, o kitabın çizerinin de metni anlaşılabilir kılmak gibi bir işlevi yoktur. O kitabı kendi sanatını icra ettiği bir alan, bir tuval olarak görür ve şiirlerin verdiği ilhamla, ama şiirleri açıklama kaygısından uzak, resimlerini yapar.

Araştırmamız içinde 'güzel kategorisine girebilen bu resimleri yapan sanatçılar hem figürleri kendi içinde sağlam bir desene oturtmayı bilmişler, hem de res-

me figürleri yerleştirirken kompozisyona özen göstermişler. Araştırmamızda yer alan resimlemelerin birçoğu nitelikli ve 'güzel' resimlerden oluşuyordu. Aslında çizerlerin çocuk kitapları alanına yazarlarımızdan daha olumlu

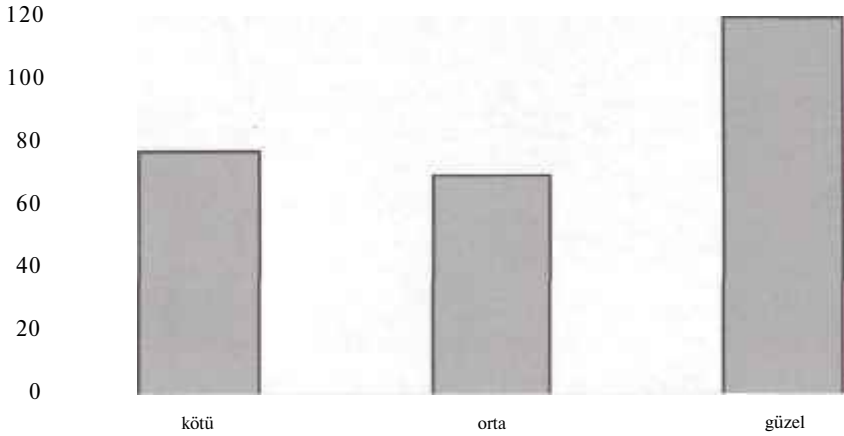

kılarda bulunduğunu öteden beri dile getiririz. Bu örnek-ler ve çalışmamızın sonuçları da bunu doğrular nitelikte.

resim kalitesi	adet
kötü	77
orta	69
güzel	119

resimlerin kalitesine göre dağılım

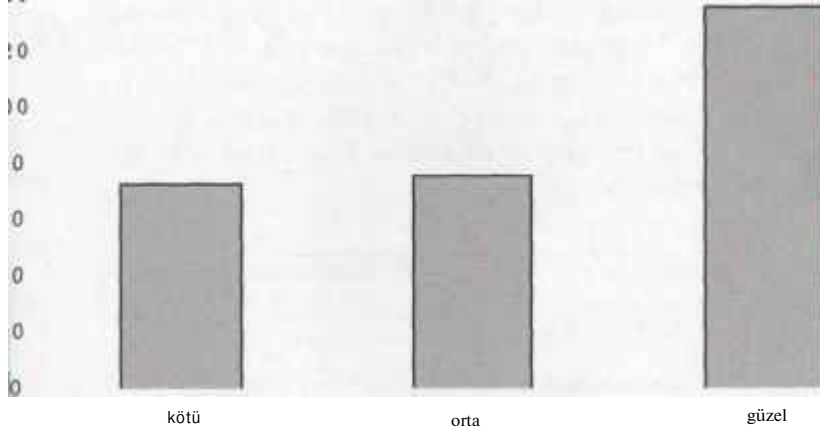

Sayfa ve kapak düzenine göre dağılım

Burada da çıkan sonuçlar kitabın resimlemesiyle ilgili sonuçlarla benzerlik gösteriyor, ki zaten her iki kategori de kitabın görselliğiyle ilgili olduğu için çizlerden bağımsız değil.

sayfa düzeni ve kapak	adet
kötü	73
orta	76
güzel	136

kapak ve sayfa düzeni kalitesine göre dağılım

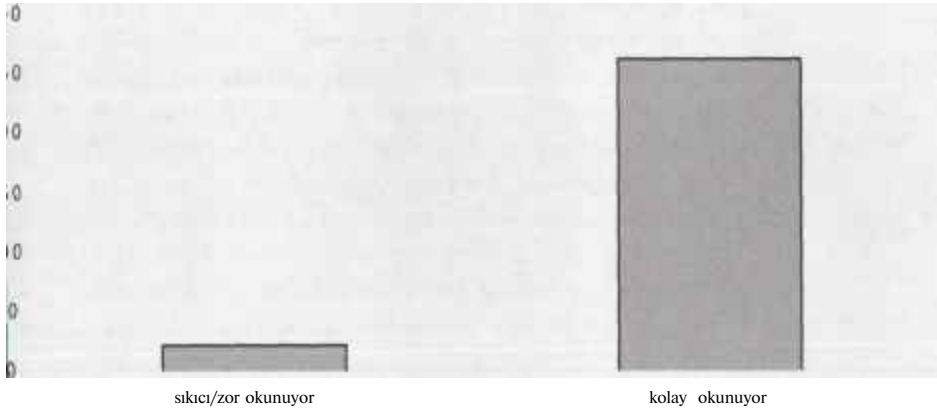
Anlatıma göre dağılım

Anlatımın sıkıcı veya eğlenceli olduğu konusundaki ölçüt kendi okumalarımdı. Kitabı okurken ne kadar zorlanarak okudum veya metin beni ne kadar kendiliğinden sürükledi. İşte bu değerlendirmeyi bu soruları kendime sorarak yaptım. Çok azını sıkılarak okuduğum ortaya çıktı.

anlatımı	adet
sıkıcı/zor okunuyor	23
kolay okunuyor	263

okunma kolaylığı veya zorluğu

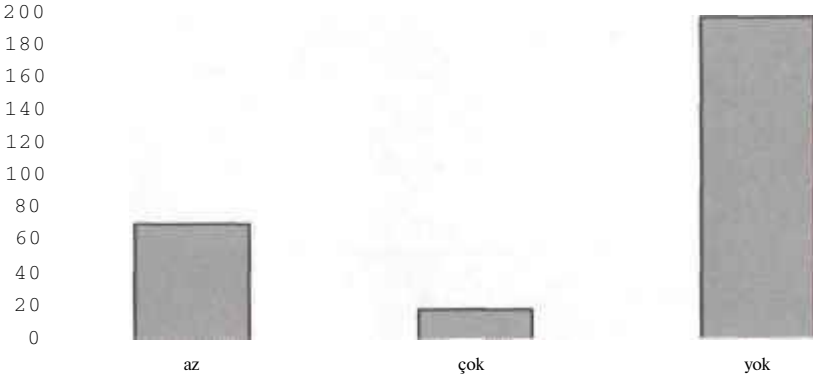

Yazım hatalarına göre dağılım

Yazım hatalarının çokluğu çocuğun kitaba güvenini sarstığı ve inandırıcılığını kaybettiirdiği için önemlidir. Araştırma kapsamına giren kitapların çoğunda yazım hatası yoktu, ama 19'unda çok, 70'inde az olmak üzere yine de yüksek çıkması bu konuya yayımcılara pek önem vermediğini gösteriyor.

yazım hataları	adet
az	70
çok	19
yok	196

yazım hataları dağılımı

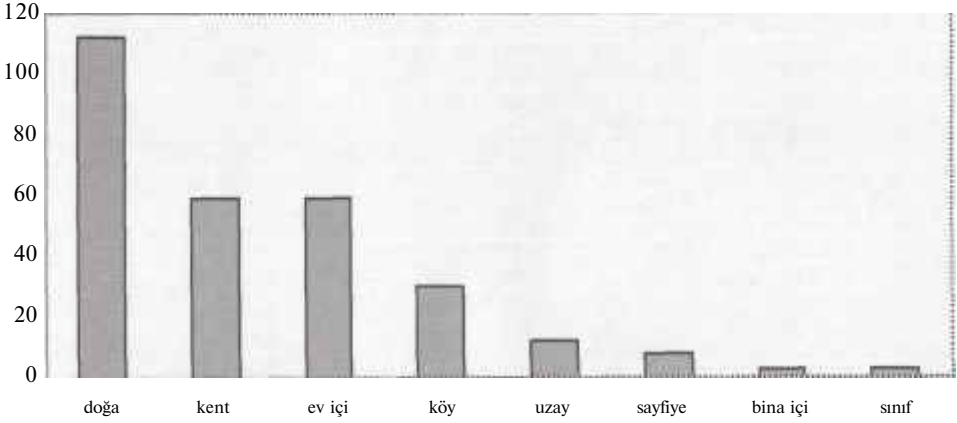

Metnin mekânına göre dağılım

Kitap metninin oturtulduğu mekân en çok doğa olarak çıktı. Kent ve ev içi eşit, köy ise dikkat çekecek kadar az çıktı. Burası şu açıdan önemli; eskiden çocuk öykülerinin köyde geçmesi yazarlarca çok daha sıklıkla yeğlenirdi. Hem köy ortamındaki pastoral ortam daha çok malzeme sağladığından, hem de yazarların büyük bir bölümü köy kökenli olduğundan. Böylece kendi anılarından tutun, öğretmenlik anılarına kadar anlatacak ne kadar çok şey bulabiliyorlardı. Şimdi kent öne geçmiş gözüküyor. Hele hele ev içi kategorisinin bir bölümünün de aslında kentteki bir evin içi olduğu düşünülürse kentin iyice ön plana

mekân	adet
doğa	112
kent	59
ev içi	59
köy	30
uzay	12
sayfiye	8
bina içi	3
sınıf	3

çıktığı görülür. Sayfiye kategorisinin ortaya çıkışı ise yazarların sayfiyede tatil deyken yazdığı kitapların ortaya çıkardığı bir kategori, yoksa sosyolojik bazlı bir mekân tercihi değil. Sınıf kategorisinin bu kadar az çıkması şaşırtıcıydı. Oysa daha çok olmalıydı, çünkü çocuklar sınıfta yalnızca ders görmezler, teneffüslerden sınavlara dek uzanan bir yaşam sürer sınıflarda ve bu yaşamda dile getirilebilecek ne kadar çok konu ve tema vardır. İşte yine tezimi doğrulayan bir bulgu: çocukların en çok zaman geçirdiği ve birçok şeyi yaşadığı yerler sınıflar, ama mekânı sınıf olan kitap sayısı çok az. Daha çok olsa belki de çocuklar alıp okuyacak.

Hayali veya gerçekçi oluşuna göre dağılım

Çocuk kitaplarının konusunun gerçekçi veya hayali oluşu önemliydi benim için. Çünkü, 'çocukların hayal gücünü geliştirmek gerekir' biçiminde özetlenebilecek bir klişenin kantarın topuzunu biraz kaçırmamıza yol açtığını düşünüyordum. Yani, hayal gücü filan derken çocuklarımızın gündelik sorunlarıyla, kendi gerçekleriyle,

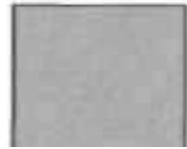
konunun seçimi	adet
gerçekçi	141
hayali	136

konunun seçimi

141
140
139
138
137
136
135
134
133

gerçekçi

hayali

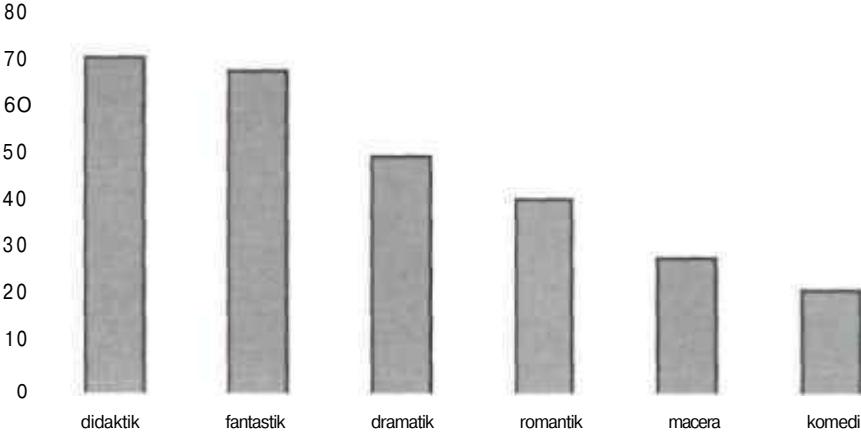
toplumun gerçekleriyle ilişkisiz bir edebiyata maruz bırakılma tehlikesi doğuyordu. Korkularımın çok yersiz olmadığı, ama çok da vahim olmadığı ortaya çıktı. Yazarlarımızın çoğu hayali değil, gerçek konular seçmiş kendisine.

Metnin işlenme türüne göre dağılım

Okullarda öğrencilere sayısız kez sordum: Hangi tür kitapları seviyorsunuz? Tümünde aldığım cevap aynı: En

tür		adet
didaktik		71
fantastik		68
dramatik		50
romantik		41
macera		29
komedî		22

metnin işlenme türüne göre dağılımı

çok gerilim/korku kitaplarını seviyorlar. Bu gerçeği herhalde bütün yazarlar fark etmiş ve ona göre kitaplar yazmış olmalılar değil mi? Hayır, değil. Araştırmamın sonucunda gerilim veya korku türünde tek bir kitap bile olmadığı ortaya çıktı. Neden? Bu türü çocuklarımıza uygun bulmadığımız için mi? Bu türde kitapları okumalarını istemediğimiz için mi? Eğitimlerine, terbiyelerine mi zararlı? Ya da psikolojik olarak etkileneceklerini mi düşünüyoruz? Şu veya bu nedenle, ama sonuçta kitap yok.

Didaktik kitaplar en başta geliyor. Gide gide bir arpa

boyu yol mu gitmişiz? Neyse ki fantazinin önemi anlaşılmış, ikinci sırada geliyor. Komedi ise son sırada. Neden? Oysa yine okullardaki araştırmalarımda korku/gerilim türünden sonra ikinci istenen tür komedi. Ve bu da bir sır değil, bütün yazarlar bunu biliyor. O halde neden çocukların istediklerin vermek yerine, istemediklerini vermekte bu kadar ısrarlıyız. İşte yine tezimi doğrulayan bir bulgu: Çocuklara istediklerini değil, istemediklerini veriyoruz. Onlar da okumuyor.

Yazarın tutumuna göre dağılım

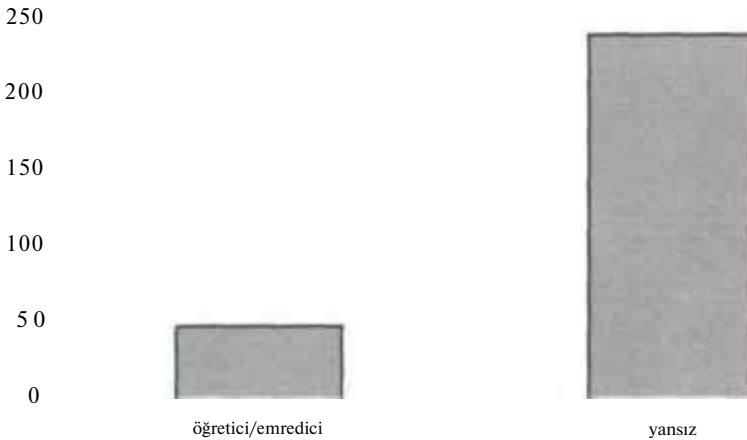
Yazar yazdıklarını yazarken ciddi biçimde taraf tutabiliyor, yani metindeki olumlu tipten yana tavır alıp okuruna 'doğru'yu takdim edebiliyor. Hatta yalnızca takdim etmekle kalmıyor, emrediyor, bastırıyor, bunaltıyor.

Bunun derecesini öğrenmek için yazarın tutumunu ölçmeye çalıştım. Sonuç pek de korktuğum gibi çıkmadı. Yazarların çok azı bu sözünü ettiğim tutum içinde. Öteki-

yazarın tutumu	adet
öğretici/emredici	47
yansız	239

yazarın tutumuna göre dağılım

ler yazdıklarıyla okurunu serbest bırakıyor. Okurun metinle serbest kalması kitabı sevmeye olasılığını arttıran bir etken. Kitabı bir zevk aracı değil de, 'ödev' olarak gören bir çocuk, bir de kitapta kendisine bir giysi biçildiğini görürse kitabın işlevi o çocuğun kafasında yanlış bir yerde biçimleniyor. Bir kez böyle bir biçimlenme oluşunca da kitabı o çocuk için başka bir işlevle onun hayatına yenisinden sokman olanaksız bir hale geliyor. Yazarların yalnızca dörtte birinin bu türden olumsuz bir tutum içine girmiş olması sevindirici.

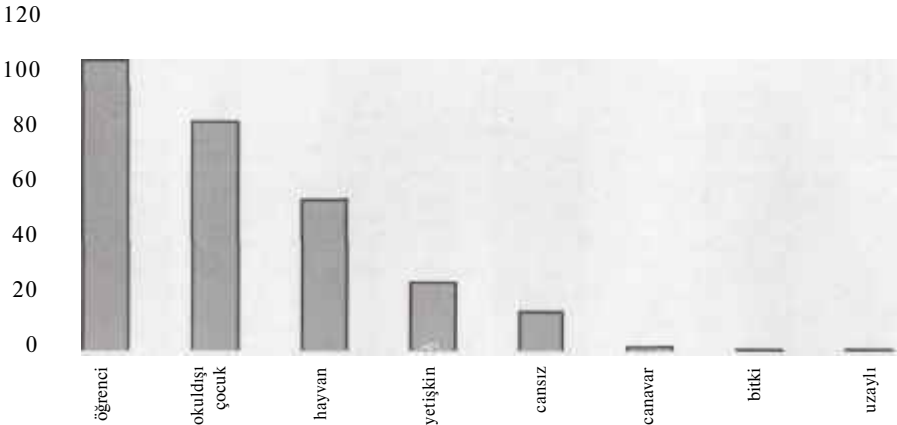
Başkişi (kahraman) kimliğine göre dağılım

Başkişinin kimliği şu açıdan önemli olabilir. Çocuk genellikle başkişi ile özdeşleşir. Bu özdeşleşme de

başkişinin kimliği	ad
öğrenci	105
okuldışı çocuk	83
hayvan	55
yetişkin	25
cansız	14
canavar	2
bitki	1
uzaylı	1

başkişinin kimliği

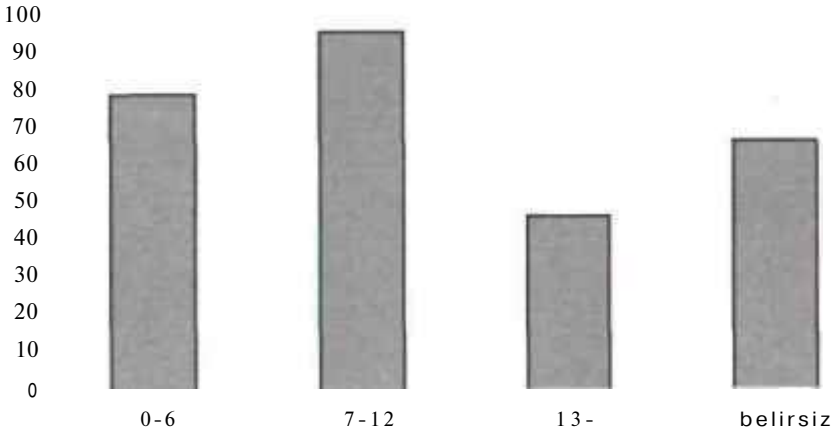
çocuğun kitaptan alacağı etkiyi (hazzı) artırır ya da azaltır. Araştırmamın sonucunda bunun doğru olduğunu varsayabileceğimi gördüm, çünkü kahraman genellikle bir öğrenciydi, yani okurun kendisi. Okuldışı çocuk ise biraz açıklama gerektiriyor: Eğer metinde çocuğun öğrenciliği herhangi bir biçimde dile getirilmiyorsa, okuldışı çocuk kategorisine dahil edildi. Bu durumda örneğin, bir anaokuluna gitmiyorsa, 0-6 yaş çocuklarının tümü okuldışı çocuk kategorisinde yer aldı. Böyle bakınca gerçekten de yazarlarımızın doğru bir başkişi tercihi yaptıkları ortaya çıkar.

Başkişinin yaşına göre dağılım

Yukarı analiz doğrultusunda, metinlerdeki başkişilerin yaşı incelendiğinde yine okurun yaşıyla aynı çıktığı görüldü. Yani 7-12 yaş grubu hem okurun hem de kahra-

başkişinin yaşı	adet
0-6	79
7-12	95
13-	46
belirsiz	66

başkişinin yaşına göre dağılım

manın yaş grubu olarak ortaya çıktı.

Başkişinin cinsiyetine göre dağılım

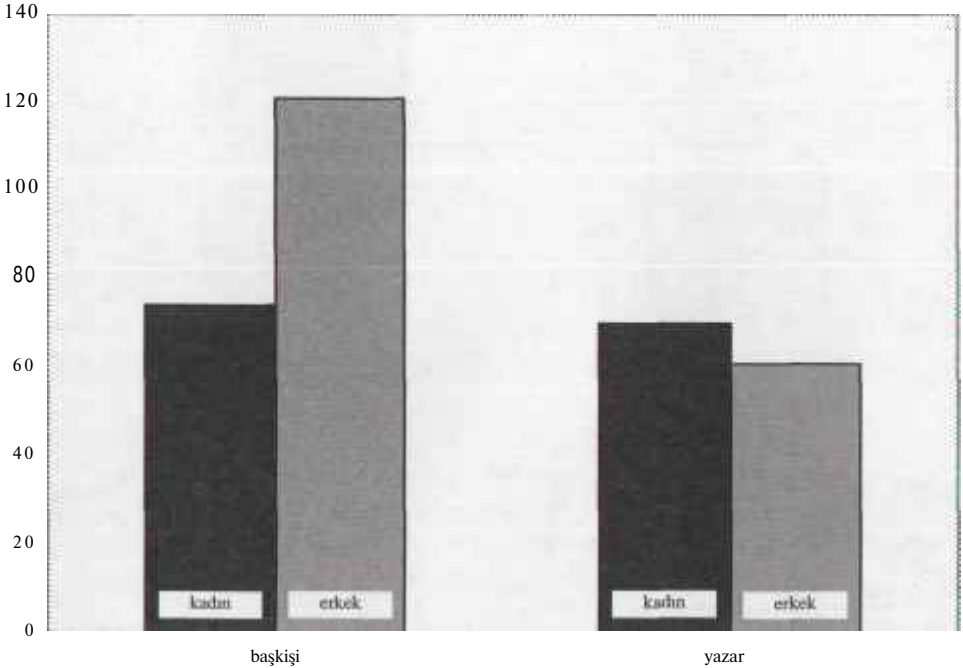
Kitap kahramanlarının hep erkek oluşu feministlerin gündemindeki konulardan biri olagelmıştır. Ancak benim araştırmamda erkek kahramanların sayısının kızlara göre çok olmakla birlikte ezici bir üstünlüğü olmadığı ortaya çıktı.

Bu araştırma kapsamındaki yazarların cinsiyetlerine baktığımda 61'inin erkek, 70'inin kadın olduğunu belirledim. Yazarların cinsiyetleriyle, başkişinin cinsiyetini aynı grafik üzerine koyunca ilginç bir sonuç çıktı. Başkişi-

başkişinin cinsiyeti	adet
kız	74
erkek	121
belirsiz	91

yazar ve başkişinin cinsiyeti

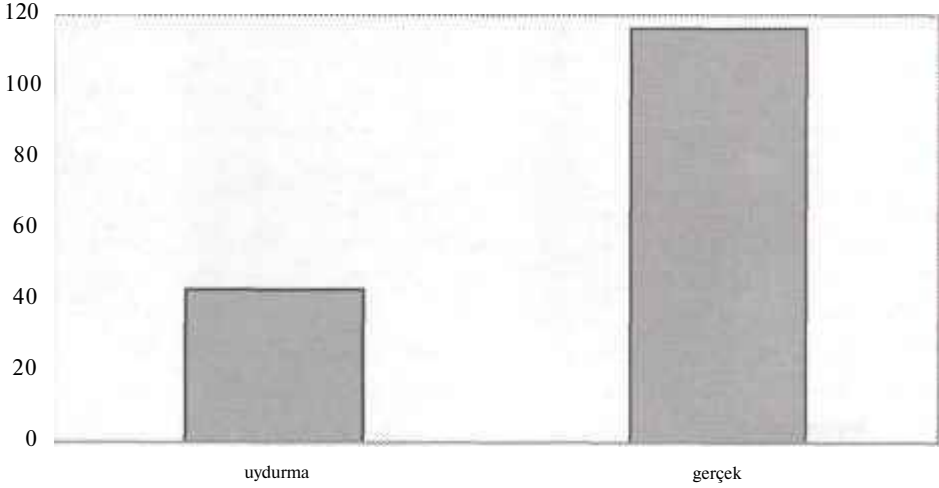
de erkek çoğunlukta idi. Oysa yazarların cinsiyet dağılımında kadınlar öndeydi. Bundan da şu sonuç çıkıyordu ki, kadın yazarların bir bölümü de 'feministçe' bir hassasiyet göstermemiş, alışılmış erkek kahraman figürünü yeğlemişti.

İsimlerin seçimine göre dağılım

Söz konusu döneme ait kitaplarda başkışiye veya ötekilere verilen isimlerin önemli olabileceğini düşündüğüm için araştırmama dahil ettim. Yani yazar, ele aldığı triple-

isimler	adet
uydurma	43
gerçek	116

isimler

re Hasan, Hüseyin, Burak, Yeşim, vb. isimler mi takmış, yoksa, Cingöz, Pepe, Maviş, vb. uydurma isimler mi takmış? Bu hangi açılardan önemli olabilir? Örneğin, metni gerçekçi bir temaya oturtmak isteyen bir yazar isimleri de hayattan alabilir. Tablo ve grafikten gerçek isimlerin yeğlendiği açık olarak görülüyor.

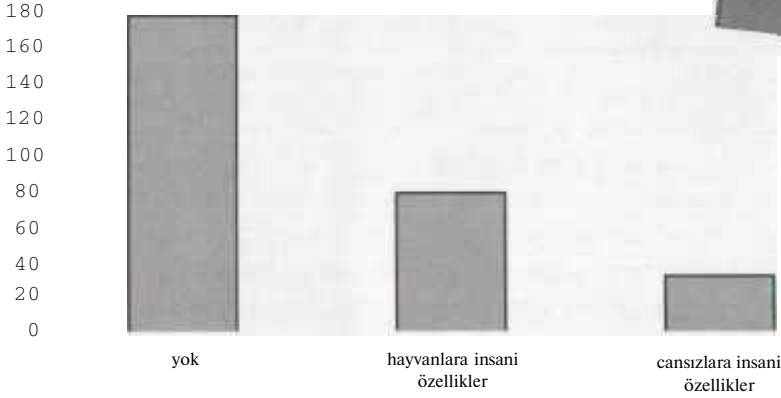

Kişileştirmeye göre dağılım

Bazı kitaplarda kişiler kendi tiplerini içinde kalırken bazılarında hayvanlar insanlar gibi davranıyor, ya da bazılarında cansız nesneler, örneğin bir kalem veya dağ dile gelip konuşuyor. Ağaç ve öteki bitkiler cansız kate-

kişileştirme	atıcı
yok	177
hayvanlara insani özellikler	75
cansızlara insani özellikler	31

kişileştirme dağılımı

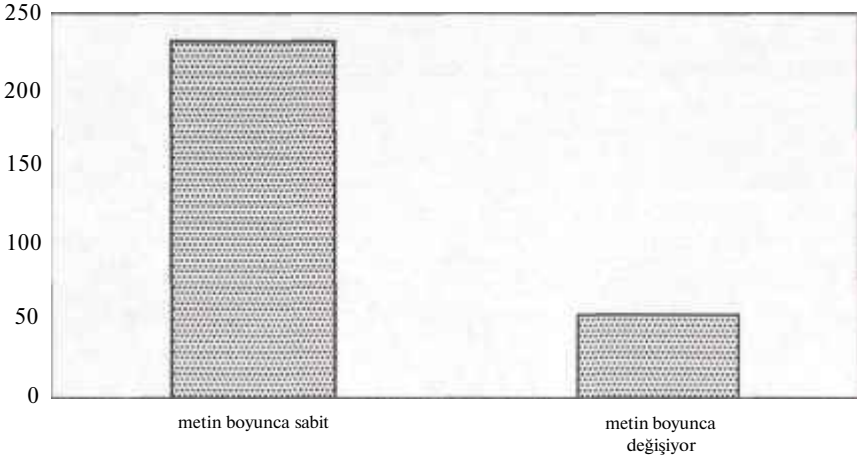
gorisinde yer aldı.

Tipin gelişimine göre dağılım

Tip bazen metnin sonuna kadar aynı kalıyor. Bazen de değişime uğruyor. Bu değişim fiziki değişim de olabiliyor, örneğin kahraman büyüyor, ya da biçim değiştiriyor. Bu durumu da tipin metin boyunca sabit veya metin boyunca değişken olması biçiminde sorguladım.

tipin gelişimi	adet
metin boyunca sabit	231
metin boyunca değişiyor	55

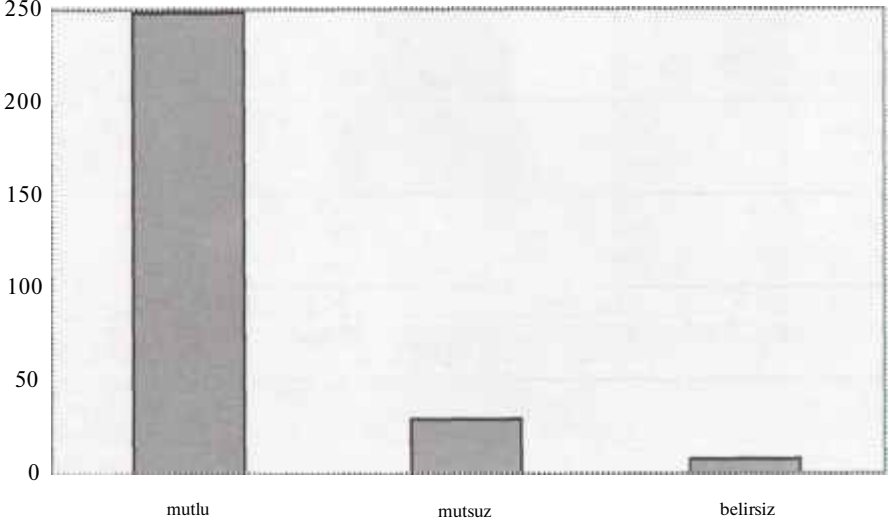

"Son"a göre dağılım

Çocukların kitabın sonunda mutlu bir sonla karşılaşması gerektiği söylenir. Özellikle küçük çocukların belirsiz, ya da mutsuz sonları sevmeyi, kolay etkilendikleri için kurgusal dünyada olup bitenlere inanarak kendilerinin de mutsuz oldukları görüşü akla yakın kabul edilir. Hatta, bu nedenle, özellikle okulöncesi dönem çocukları için yazılan kitaplarda yazarlar öykülerinin sonlarını mutlaka mutlu bir sonuca bağlamak isterler. Araştırmamız kapsamındaki metinlerde yazarların mutsuz sonlardan kaçındıkları, öykülerinin sonunu mutlaka (tabii ki başkışı açısından, çünkü başkışının mutlu sonu, öykü kişilerinin tümünün de mutlu bir sona ulaşacağı anlamına gelmiyor) mutlu bir sonla bitirmeye çalıştıkları ortaya çıktı:

son	adet
mutlu	249
mutsuz	29
belirsiz	8

son

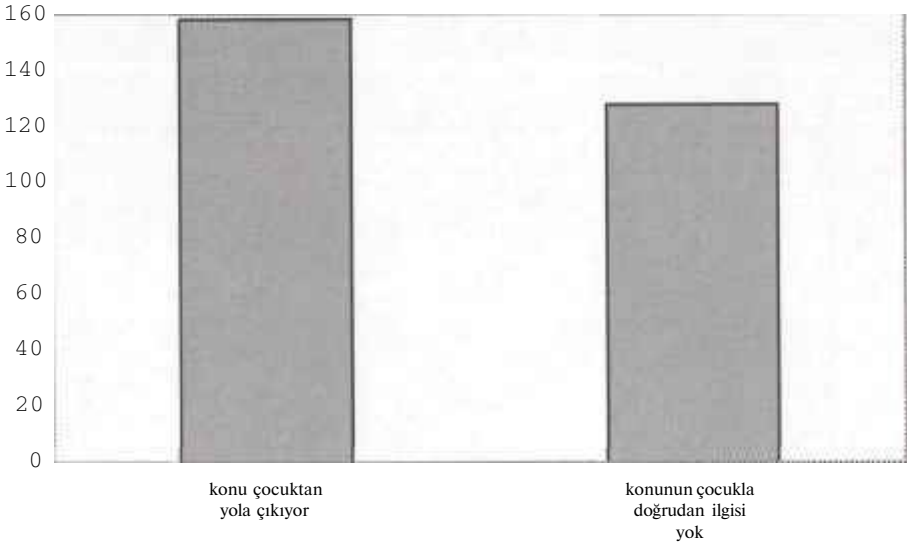
Kitabın çocukla ilgisine göre dağılım

Bunun üzerinde özellikle durmak istedim. Çünkü gözlemlerime göre çocuklara yazanların genel eğilimi çocuğun bir sorunundan yola çıkmak yerine, çocuğa, başka bir ideal (olması gereken, doğru) çocuğu empoze etmek oluyordu. Kitapları okurken şu soruyu sordum: Bu konunun çocukla ilgisi ne? Örneğin, yaşlı bir çiftin birbiriyle olan ilişkisi bir çocuk okuru ne kadar ilgilendirir? Bu konu çocuktan mı yola çıkıyor, yoksa çocuğa doğru başka bir yerlerden mi geliyor?

Tablo ve grafik bu soruların yanıtlarından oluşturuldu.

konunun çocukla ilgisi	adet
konu çocuktan yola çıkıyor	158
konunun çocukla doğrudan ilgisi yok	128

Dayandığı ana motif/temaya göre dağılım

Araştırma kapsamındaki bütün kitapların işlediği ana temayı bulmaya çalıştım. Sonuçta aşağıdaki tabloyu elde ettim. Bu tabloya göre yazarlarımız son üç yıl içinde en çok 'öğrenme' temasını işlemişler. Ya hayatı öğrenen bir çocuk, ya da hayvan, kahraman her ne ise. Ya da bir bilgi edinme yöntemi vb. İkinci sırayı büyüme teması alıyor. Önemsenmesi gereken bir sonuç da dostluk/dayanışma gibi bir temanın hemen ardından kendini tanıma/sevme adını verdiğim temanın gelmesi. 'Kendi' kavramının gelişmesi birçok açıdan daha sağlıklı bir toplum olmamızın yolunu açabilir. Yazarlarımızın böyle bir konuyu öne çıkarmış olmaları bu açıdan sevindirici olabilir. Öte yandan çevre temasının biraz da usandırarak aşağılara inmiş olması, buna karşılık aşk temasının öne geçmesi son yıllarda önemsenmeye başlanan ilköğretim edebiyatı ile açıklanabilir. Bu yaşa yönelik yazan yazarlarımız öncelikle aşk temasını ele alıyor. Bir takım ahlaki değerler, yani geleneksel olarak çocuk kitaplarında hep baş köşede

TEMALAR	İŞLENME SIKLIĞI
öğrenme	44
büyüme	24
dostluk/dayanışma	19
kendini tanıma/sevme	19
doğa sevgisi	15
barış/savaş	11
dindarlık	10
aşk/sevgi	8
çevre	8
yalnızlık	8
kıskançlık/bencillik	7
uyum(suzluk)	7
cesaret/korku	6
çalışkanlık/tembellik	6
sebat/sabır	6
geçmişe özlem	5
iyilik/doğruluk	5
ulus sevgisi	5
analık	4
Atatürk	4
hayal kurma/dileme	4
hayvan sevgisi	4
özgürlük	4
merak/heves	3
paylaşma	3
yaramazlık/çocukluk	3
acılar	2
akıl/bilgi	2
hile/düzenbazlık	2
kibir/gurur	2
önyargı	2
öteki	2
yaşam	2
beslenme	1
dedikodu	1
edebiyat sevgisi	1
hasret	1
mutluluk	1
öç	1
sorumluluk	1
takdir etme	1
yoksulluk	1

temalar bu üç yılda aşağılara inmiş gözüküyor. Örneğin çalışkanlık/tembellik, sebat/sabır, iyilik/doğruluk gibi temalar eskiden en çok işlenen temalar arasında yer alırdı. Ulus sevgisi ve Atatürk temalı kitaplar Cumhuriyet'in 75. yılına rağmen artış göstermemiş. Yoksulluk edebiyatının da sonu gelmiş görünüyor, çünkü bazı başka temalarla birlikte en alt sıralarda yer alıyor.

Yazarın kendini okutmasına göre dağılım

Her kitabı bitirdiğimde kendi kendime şu soruyu sordum: Bu yazarın bir kitabını daha okumak istiyor muyum? Yani yazar ilgimi çekti mi? Bir kitabı daha olsa okur muyum?

İşte bu soruların ışığında oluşan tablo ve grafik aşağıda. Bu sorunun tabii ki öznel bir yanı var. Sonuçta benim zevkim. Ama yine de bir ölçü olabilir düşüncesiyle araştırmamın içine dahil ettim.

Sonuçta 286 kitaptan yalnızca 61'inin yazarının yeni bir kitabını daha okuma isteğini duyduğum ortaya çıktı.

yazarın başka kitabını okuma isteği	adet
yazar kendini okutuyor	61
yazar kendini okutmuyor	225

yazarın başka kitabına yönelme

Bu rakam tabii kişiden kişiye değişir, ama toplam sonucun fazla değişeceğini sanmıyorum, yani, bu şu anlama geliyor: Çocuk bir kitabı zorla veya rastlantıyla okursa bile ikincisini okuma isteğini de duyabileceği bir kitaba rastlama şansı yaklaşık yüzde yirmi, yani beşte bir. Bu da oldukça düşük bir yüzde. Başka bir deyişle, bir çocuğa kitap hediye ederek veya onu özendirerek bir kitabı baştan sona okumasını sağlasanız bile, onun başka bir kitap okumaya kendiliğinden özenme olasılığı, yani doğru kitabı bulma şansınız beşte bir. Bu da bütün yazarlarla imza günleri, kütüphanecilerin çabalan, anne babanın sert ya da yumuşak baskısı gibi zorlayıcı etkenlere rağmen istenen hızlı sonucun alınamayışının nedenlerinden en önemlisini ortaya koyuyor: Çocuğun istediği eserin ona sunulması sağlanmadıkça kitabın ve kitapla ilgili etkinliklerin canlanması güç.

SONUÇ

Bu araştırmanın hipotezi çocuk kitapları konusundaki niceliksel ve niteliksel yetersizliklerin, çocuk okurların çocuk yayınları konusundaki memnuniyetsizliğine yol açacağı, bunun sonucunda da talebin düşmesinin doğal olduğudur. Araştırmada, çocuklara yönelik bir inceleme yapılmamış, yalnızca Türkiye'de 1996-1998 yıllarında yayımlanan 286 çocuk kitabı 25 ömçüte göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Türkiye'de çocuk kitapları üretiminde niceliksel ve niteliksel yetersizliklerin bulunduğu hipotezi doğrulanmıştır. Araştırmayla ilgili diğer sonuçlara ve konuyla ilgili önerilere gelince:

* Ele alınan üç yıl sürecinde çocuk kitapları üretimi artış göstermiştir.

* Kitap üretimi büyük ölçüde büyük kentlerde gerçekleşmiştir.

* Bu yıllar içinde en çok ilköğretim dönemi çocuklarına yönelik kitaplar üretilmiştir.

* Bu yıllar içinde yazılan kitaplar en çok öykü türünde yazılmıştır. Bunu sırasıyla roman ve masal türleri izle-

miştir.

* En az ürün verilen tür ise tiyatro, anı ve çizgi-roman olmuştur.

* Bu yıllar içinde basılan kitaplar daha çok birinci hamur kağıda basılmış ve çoğu yumuşak kapaklı ciltle piyasaya verilmiştir.

* Kitapların çoğu resimli olarak çıkmıştır. Bu resimlerin önemli bir bölümü 'güzel' nitelemesine uygundur. Bu sonuç sayfa ve kapak düzeni konusunda da aynıdır

* Kitapların dizgisinden kaynaklanan yazım hatalarının hiç olmadığı kitaplar oldukça çoktur.

* Öykü veya romanların geçtiği mekan seçiminde baş sırayı doğa, ikinci sırayı da kent almıştır.

* Yazarlar kitaplarında daha çok gerçekçi bir tavır sergilemişlerdir.

* Yazarların metinde yeğledikleri atmosfer daha çok 'didaktik' kategorisinde çıkmıştır.

* Çocukların en çok sevdiği (gözlemsel bilgi) tür olan korku/gerilim türünde hiç kitap yazılmamış, macera ve komedi gibi yine çocukların hoşlandığı türlerde en az eser yazılmıştır.

* Kitaplardaki kahraman genellikle öğrencidir.

* Kitaplardaki kahramanın yaş ortalaması daha çok ilkokul yaşlarıdır.

* Kitaplardaki kahramanlar genellikle erkek olmakla birlikte, aradaki fark çok fazla değildir.

* Kadın yazarların sayısı erkek yazarların biraz önünde çıkmıştır.

* Kitapların sonları yüzde doksan mutludur.

* Bu dönemde en çok işlenen tema 'öğrenme' olmuştur.

* Bu dönemde 131 yazar 286 kitap yazmıştır. Bu kitapları 100 çizer resimlemiştir.

ÖNERİLER:

Çocuk edebiyatı alanında sağlıklı bir eleştiri ortamının oluşması için bu konuda dergi, kitap yayımını özendirilmelidir.

Yeni ve istenilen türde çocuk edebiyatı ürünlerinin ortaya çıkması için yayınevleri, kütüphaneciler ve ilgili bakanlıklar yazarlara açık yarışmalar düzenlemeli, bu yarışmalarda belirli temaları öne çıkararak çocukların okur olarak gereksindiği, ancak işlenmeyenlerin işlenmesini sağlamalıdır.

Yayınevleri üretimlerini çocukların beklentilerini dikkate alarak ve sağlıklı bir maliyet analiziyle, 'satın alınabilir' fiyatla kitap üretmeye çalışmalıdırlar.

Daha önce işlenmemiş ve bugünün çocuk ve gençlerinin yararına işlenmesi gerektiği düşünülen temaların edebiyat ürünlerinde işlenmesi için yayınevlerini teşvik edici çalışmalar yapılmalıdır.

Yayınevleriyle yakın ilişkiler kurularak yayımlayacakları kitapların seçiminde ne tür temalara öncelik verebilecekleri konusunda önerilerde bulunulmalıdır.

Kitabevlerinin çocuk kitabı satışı ve sunuşu konusunda gereksincekleri bilgileri iletmek üzere çalışmalar yapılmalı, uygulanabilir formüller halinde onlara iletmelidir.

Anne baba ve öğretmenlerin, çocuk edebiyatı kavramına doğru yaklaşımlarını, okul başarısı ile edebiyat okuma arasındaki doğru orantılı ilişkiyi anlamalarını sağlayacak bilgiler kolay anlaşılabilir bir dille onlara sunulmalıdır.

Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'nün, nesnel, siyaset dışı ölçütler ışığında, çocuk kitabı üreten yayınevlerinin ürünlerini ülke kütüphanelerine satın alması sağlanmalıdır.

Şafakta Yanan Mumlar

Yavuz Yıldırım

Şimdiki zamanda yazarken geçmişini temel almak, yazara konusunu ve kahramanlarını tarihsel gerçeklere dayanan sağlam bir temel üzerinden geliştirme olanağını verir. Hikâyenin kurmaca kahramanlar için nasıl sona ereceğini bilmeyen, ama bu kahramanları etkileyen tarihsel olaylar hakkında ön bilgisi olan okuyucular, anlatılanlarla yakın bir bağ kurabilirler.

Ne var ki yazar, hikâyesini geçmişteki olaylar üzerine kurmayı tercih etmişse, o zaman yararlandığı tarihi biliyor demektir ya da en azından öyle olması beklenir. Yeni gerçeklerin gün ışığına çıkarılmasına ya da yeni teorilerin eski gerçeklere uygulanmasına bağlı olarak, tarih çoğu zaman yeniden ele alınır. Bir tarih çalışması olmamasına rağmen, tarihsel gerçeklere dayanan bir hikâyede yazarın uyarlamakta olduğu geçmişe bir miktar saygı göstermesi gerekir. Ne yazık ki *Şafakta Yanan Mumlar*'da böyle bir durum söz konusu değil.

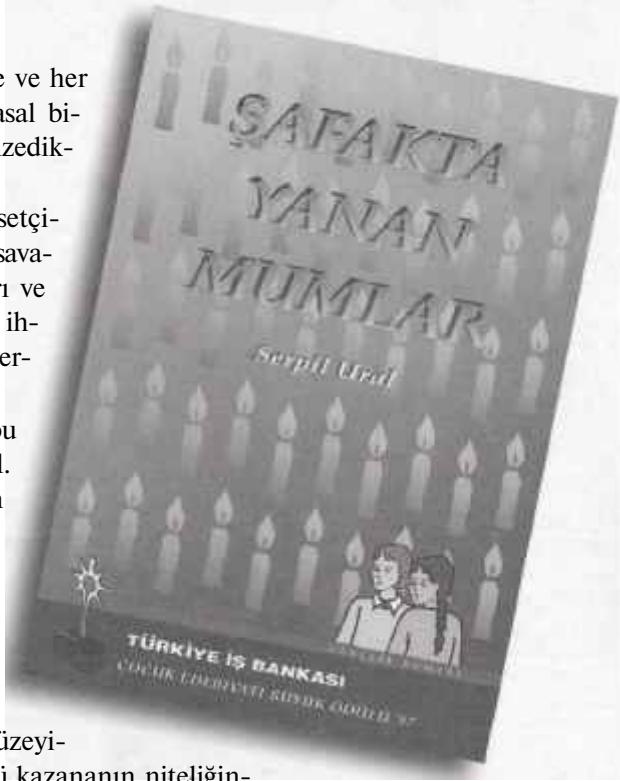
Serpil Ural'ın *Şafakta Yanan Mumlar* adlı kitabı, artık SEV olarak bilinen ve saygın bir yayınevi olan Redhouse tarafından yakınlarda yayımlandı. Kitap, iki genç kızı, Avustralyalı Peggy ile Türkiye'li Zeynep'i, her ikisinin de Çanakkale Savaşı çarpışmış akrabaları olması nedeniyle bir araya getiriyor. Tanışmalarından ve kaçınılmaz olarak arkadaş olmalarından çok önce her iki genç hanımın ha-

reketleriyle, düşünceleriyle ve her şeyden çok da keskin siyasal bilinçleriyle birbirlerine benzediklerini görüyoruz.

Peggy ve Zeynep, siyasetçilerin yaptığı kötülükleri, savaşın getirdiği korkunçlukları ve evrensel bir barışa duyulan ihtiyacı daha ergenliğe bile ermeden kavramışlardır.

Ama karıştırmayalım, bu kitap yetişkinler için değil. Tam tersine, çocuklar için yazılmış ve zaten arka kapığında da böyle olduğu belirtiliyor. Hatta, İş Bankasının 1997 çocuk edebiyatı ödülünü kazanmış. Ne var ki, *Şafakta Yanan Mumlar*'ın düzeyi-

ne bakınca, bu başarı ödülü kazananın niteliğinden çok, bu ülkede çocuk kitapları yazımının sığılığı hakkında bir şeyler söylüyor.

Peggy'nin genel olarak savaşın anlamını, özel olarak da 1915 muharebelerini sorgulaması üzerine, Peggy ve annesi 25 Nisan'da Çanakkale'deki törenlere katılmak üzere Türkiye'ye gelir ve Eceabat'ta Zeynep'in annesinin işlettiği konukevinde kalırlar. Kızlar kısa bir süre içinde arkadaş olur. Birlikte anma törenlerine katılır, konuşur ve savaşın kötü bir şey olduğunu, herkesin arkadaş olması gerektiğini farkederek. Onlar ermiş muradına...

Kitap, Çanakkale'de savaşmış olan Avustralyalıların ve Türklerin anılarıyla sürekli geçmişe dönüyor. Yazar, buna ek olarak mehtin, konuşmalar ve kahramanların düşünceleri yoluyla pek çok tarihsel ayrıntı da veriyor. Ne var ki, Serpil Ural tarafından sunulan tarihsel gerçeklerin çoğu, en az yazarın kahramanları kadar kurmaca.

Bu kitap, Avustralyalı askerlerin kıyıya çıktıkları yeri 20 km. güneye almaktan, savaşan iki ordunun adamlarının nasıl arkadaş olduklarını aşırı bir biçimde vurgulamaya kadar bir dizi tarih yanlış

larıyla dolu. Her iki taraf da birbirinin çektiği acılara karşı bir yakınlık hissetmiş olsa bile, görev çağırıldığında hiçbir taraf birbirini öldürmekte duraksamamıştı. Hatta, yazar, 1914 Ekiminde Rus donanmasına saldırarak Osmanlıların kendi kendilerini savaşa soktuğunu gözardı ediyor. Kitapta Çanakkale Savaşı tamamen bir emperyalist komplosu olarak gösteriliyor ki, böyle değildi.

Bütün bunları söylemekle beraber, tarihle ilgili yanlışlar bu kitabın hiç de en büyük zaafı değil. *Şafakta Yanan Mumlar'm* Serpil Ural'ın ilk kitabı olduğunu öğreniyoruz ve ne yazık ki pek belli. Kitap boyunca, metnin niteliğine ve bağlamına son derece aykırı düşen karışık atlamalar, sözlerde ve hareketlerde çelişkiler görülüyor. Okuyucuda Serpil Ural'ın Yaşar Kemal'den çok Kafka geleneğinden etkilendiği izlenimi uyandırıyor yer yer.

Bir çocuk kitabının en temel gereklerinden biri, çocukların bu kitabı okuyabilmeleri ve kendilerini kahramanlarla özdeşleştirebilmeleridir. Okuyucuya ana kahramanların, yani Zeynep ile Peggy'nin kaç yaşında oldukları söylenmiyor, ama konuşma biçimlerine bakılırsa her ikisi de büyük bir olasılıkla 27 yaşlarında, ayrıca siyaset ve felsefe alanlarında da masterleri var. Bunlar çocuk değil; görmüş geçirmiş, küçük birer yetişkin. Yaptıkları ise keşif yolculuğu değil, çünkü görünüşe göre, zaten her şeyi biliyorlar, en azından Amerikan komedi dizilerindeki çocuklar kadar çok şeyi. Ne var ki, Bart Simpson'ın tersine Zeynep ve Peggy, kavramlar sözlüğünden konuşuyorlar.

Öğretmeninden, Avustralyalıların Britanya İmparatorluğuna yardım etmek ve bir zafer kazanmak için Çanakkale'ye gelip savaş-tıklarını duyması üzerine genç Zeynep anti-emperyalist bir tirada başlar:

"Saçma! Çok saçma! İmparatorluk adına kullanılmak bu. Kukla gibi. Onun yerine her ülke kendi özbenliğini bilse, nerede ne yapacağını seçme özgürlüğü olsa daha iyi değil mi? Bir savaşın amacı, ancak böyle bir özgürlük olabilir."

Che Guevara herhalde Zeynep ile gurur duyardı. Ne var ki, bunlar, çocukluğundan ancak çıkmış bir kız için çok sert ve kuvvetli sözler. Okur, burada genç kahramanından çok, yetişkin yazarın değerli düşüncelerini duymakta.

Türkiyeli ve Avustralyalı bu iki çocuğu, annelerini ve çeşitli başka karakterleri biraraya getirmekle yazar, dünyanın değişik yerle-

rinden gelen insanların nasıl birbirlerine benzediklerini göstermeye çalışıyor olabilir. Bunu yaparken, Serpil Ural kendini aşmış. Ne yazık ki, bu arada her iki ülkenin, özellikle de Avustralya'nın kültürü ve karakteri yok olur ve okuyucu kitabın sonuna geldiğinde, Avustralyalıların kim ve ne oldukları konusunda hiç de bir şey öğrenebilmiş değildir.

Kitabın ana kahramanları olan Zeynep ve Peggy neredeyse birbirinin yerine koyulabiliyor. Avustralya'nın en büyük şehrinde yaşayan bir çocukla, Türkiye'deki bir köyde yaşayan bir çocuk arasında çok az bir fark var. Bu, küreselleşmenin en uç noktasına götürülmüş halidir.

Bir Avustralyalı çocuğun kendini Peggy ile özdeşleştirebileceğinden kuşkuluyum ama bir Türk çocuğunun Zeynep ile özdeşleşmekte zorlanacağına eminim.

Kitabın zaaflarından bir diğeri, eğitimi temel alan bir bakış açısına göre en önemli konulardan biri olan düzeltide ortaya çıkıyor. Genç bir okuyucunun ihtiyacı olan en son şey, yazım ve dilbilgisi yanlışlarıyla dolu olan bir kitaptır. *Şafakta Yanan Mumlar'da*, bu tür yanlışlara çok fazla rastlanıyor. Türkiye'de çok ihmal edilmiş bir alan olagelen çocuk ve gençlik edebiyatı alanında kitaba çok ihtiyaç var. Ne var ki, bu kitapların iyi yazılmış olması ve okuyucularına ilginç gelmesi önemlidir. *Şafakta Yanan Mumlar* ise bu tür niteliklere sahip değil.

Modern Türkiye'nin oluşumunda bu kadar merkezi bir yeri olan ve Türk kimliğinin yerleşmesinde bu denli pay sahibi bir olayın, anlatmaya çalıştığı zamanlara ve insanlara yeterince önem vermeyen bir biçimde ele alınması üzücüdür. Daha da kötü olan, bu kitabın hedeflediği okuyuculara yani Türkiye'nin çocuklarına karşı gösterilen kayıtsızlıktır.

Bütün bu eleştirilere rağmen, Serpil Ural'ın kitabı hakkında söylenebilecek bir tek iyi şey var: "İyi fikir". Yazarın bu fikrin hakkını verememiş olması ne yazık.

Okumayı öğretmek
için değil, sevdirmek
için güvenilir "marka!"

Fatih Erdoğan 'ın kitapları

1985 yılından beri, okulöncesi ve ilkokulun ilk
yıllarındaki çocukların tutkusu...

Kitap Kuşu

Bu bölümde kitaplarının tanıtılmasını isteyen yazar, çizer ve yayımcılar kitaplarını aşağıdaki adrese gönderebilirler. Burada tanıtılan kitaplardan edinmek isteyen ancak çevrelerindeki kitapçılarından edinemeyen okurlar dergimizden bilgi alabilirler.

Binbir Kitap Bilgi Merkezi:
Mavibulut Yayınları
Yeniçarşı Cad. No:33
Ferah Ap. Kat: 4 Galatasaray İstanbul
Tel: 0212-252 63 75
mavibulut@superonline.com

Okuma öncesi dönem için resimli kitaplar

Teletubbies Andrew

Davenport

Resimler: Lucy Su. 1 Numara Yayıncılık, 1999. 24 sayfa Renkli resimli.6 kitap.

ISSN 1302-1087

Dergi biçiminde okura sunulan bu diziyi aynı zamanda çocuklar sabahları televizyondan da izliyorlar. Konuların şaşırtıcı yalınlığına, konuşmaların azlığına bakılarak bu izleyici çocukların yaş grubunun öteki çocuk dizilerinden biraz daha aşağıda olduğu söylenebilir. Diziyi ilk kez izleyen bir yetişkinin hemen farkına varacağı gibi, diyaloglar en az iki kez tekrarlanıyor. Buradan yola çıkarak da bu dizinin hazırlan-

ma amacının, tümüyle küçük çocukların, hatta gelişmesi sorunlu çocukların yetiştirilmesinde kullanmak olduğu düşünülebilir ve bu da pek yanlış olmaz.

Teletubby dizisi ilk kez BBC Doğa Tarihi programının yapımcıları tarafından üç yıl önce çekilmiş. Bazı sahneleri (örneğin Nu Nu'nun bozulunca Po'yu parçaladığı sahne) değiştirilmiş ve çocuk programında sunulmaya başlanmış.

Po, Tinky Winky, Laa-Laa ve Dipsy adlı robotumsu yaratıkların serüvenleri şu sıralar 4-5-6 yaşlarındaki çocukları sabahları televizyon başına koşturuyor. 1 Numara Yayıncılık tarafından yayımlanmış olan bu kitaplar, filmlerden biraz daha kısa ve yalın. Örneğin filmlerdeki canlı filmler kitaplarda yer almıyor. Öyküler son derece yalın. Hemen hemen hiçbir şey olmuyor gibi, ama her zaman yemyeşil olan, üzerinde mutlu tavşanların koştuğu ve arada bir yerden çıkan periskopların sağa sola bakıp anonşlar yaptığı, dünya dışı izlenimi veren küçük tepelerin arasındaki bu mekan hiç kuşkusuz küçükleri büyülüyor. Ama üzerinde özellikle durulması gereken, kitaplarda da filmlerde de konuşmaların tekrarlar üzerine kurulu olması. Bu da söz konusu yaş grubu üzerinde olumlu etkiler bırakan bir özellik. Bu diziyle ilgili ayrıntılı bilgiyi Binbir Kitap'ın bir sonraki sayısında edinebileceksiniz.

Dans Etmesini Seven Hipopotam

Şükran Oğuzkan

Resimler: Ülkü Ovat, Ümit Öğmel. Kök Yayıncılık, 1998. 24 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. Mukavva kapaklı ciltli. 21x23 sm.
ISBN 975-499-117-0

Hipopotam dans etmeyi çok seviyor. Ama tabii, gövdesinin iriliği nedeniyle arkadaşları (öteki hayvanlar) onunla alay ediyorlar. Ama o bu konuda ısrarlıdır. Dans etme isteği rüyalarını süsler. Kitap hipopotamın kararlı sözleriyle biter: "Bir gün rüyalarım gerçek olacak."

Yazar, çok işlenmiş (ama tabii, bir kez daha işlenmesinde hiçbir sakınca olmayan) bir formülü kullanmış; zıtlıkları bir araya getirmiş. Gerçekten de, dans etmek gibi, vücut estetiği gerektiren zarif bir eylemin, bunu yapabilecek belki de son hayvan olan iri cüsseli hipopotama yaptırılması zaten kurguyu baştan komik ve sevimli bir hale getiriyor. Bu tür bir kurgu, birçok başarılı öykünün, hatta filmin de kurgusu olmuştur ve anlatılmak isteneni kolaylıkla anlatmada yazarına büyük kolaylıklar sağlamakla kalmaz, daha en başından öyküyü ilginç kılar ve okurunu meraklandırır. Bu tür bir kurgu çocukta nasıl bir işlevi yerine getirir? Büyümekte olan çocuk için yetişkinlerin dünyası balta girmemiş bir orman gibidir. Çocuk o ormanı uzaktan görür ve her geçen gün içine doğru yaklaşır. Yaklaştıkça, çalılıklar ve yüzüne gözüne uzanan dallar arasından yürümeyi öğrenir. Bu fiziki gelişmenin yanında, ağaçların sıklaşan kuytularında dolaşabilecek cesareti edinmeye de başlar. Bu gelişme ve büyümedir; yetişkinlerin dünyasına doğru ilerlemektir. Daha önce yapmadığı şeyleri yapmaktadır artık. İşte bu ilk kez yapmaya başladığı şeyler bazen çok sıradan (bize sıradan gelen) şeylerdir; örneğin, tuvalete kendi başına gidebilmek, pantolonunu kendi kendine giyebilmek, pabucunu bağlamak, bakkaldan ekmek almak, vb. Bunlar bile okulöncesi dönem için öyküler yazan yazarlar için oldukça çeşitlemeye uygun malzemeleri oluştururlar. Bazen de, çocuğun yapmak istediği, özendiği şey kendini çok aşabilir; örneğin, kısa boylu bir çocuğun basketçi olmak istemesi gibi. Böyle bir durumda bu çocuğa nasıl davranmak doğrudur? Yine bir başka soru: Böyle bir konuyu işleyen bir öyküde yazar zorundadır? Böyle bir durumda yazar öyküsünü dilediği gibi bağlar. Öte yandan diyelim çocuğumuz aslında başarması çok zor bir işe heveslendi. Nasıl bir tutum takınız? Örneğin anne hipopotamın yaptığı gibi ısrarla, "Hipopotamlar dans edemezler," diyerek (dolayısıyla gerçekçi davranarak) çocuğun bütün azmini kırmalı mıyız? Yoksa onun hevesini hiç kırmadan, ama zahmetli bir sürecin sonunda ona yapamayacakları ve yapabile-

cekleri şeyleri iyi anlatarak, onu doğru yöne mi yönlendirmeliyiz? Belki de bu kitapla ilgili söylenebilecek tek olumsuz söz bu olabilir: Anne hiçbir şekilde çocuğunun yanında yer almıyor; "Yapamazsın," diyor, başka da bir şey demiyor. Yavru hipopotamın dansçı olma isteğinin buna rağmen sürmesi büyük bir şans, çünkü çocukların kendilerini aşan bazı şeylere karşı son derece sebatlı olduklarını biliyoruz. Bu noktada *yönlendirici* bir *yüreklendirmenin* en çok gereken şey olduğunu da. Oysa bizim hipo-anne ne yüreklendiriyor, ne de yönlendiriyor. Ya ne yapıyor? Üzümlü kek yapıyor. Neden? Bilmiyoruz. Çünkü kurguda aslında üzümlü kekin yeri yok. Hipopotamın üzümlü kek yemesinin, öykünün anlatmak istediği şeyi pekiştirir hiçbir yanı yok. Çocuğun gereksindiği şey belki de ona güzel bir dille dansçı olmaktan vazgeçmesi gerektiğinin anlatılması, (ya da eğer olma şansı varsa yardım edilmesi) ama tam böyle bir yönlendirmeye ihtiyacı olduğu anda çocuğa annenin yaptığı tek şey üzümlü kek yedirmek. Bu ister istemez, çocuğunun yalnızca fiziki gelişimiyle ilgilenmeyi becerebilen, ama onu asla anlamayan bilinçsiz anneleri çağırıyor. Aman yeter ki yesin, aç kalmasın, zayıf olmasın, vb. Küçük hipopotam sonunda rüyasında dansçı olmayı başarıyor, hatta dans yarışmasını kazanıyor. (Neden? İyi bir dansçı olmakla dans yarışmasını kazanmak bir arada algılanmak zorunda değil ki.) Son söz olarak hipopotam, rüyasının bir gün mutlaka gerçek olacağını, ama bunun için çok çalışması gerektiğini söylüyor. Bu sözü ona annesi söylese bir ölçüde uygun olurdu, ama çocuk söylüyor. Peki çocuk öykü boyunca ne yaşadı da, istediğini elde etmek için çok çalışması gerektiğini anladı? Hiçbir şey. Öykünün hiçbir yerinde hipopotamın elde etmek istediğini çalışarak elde edebileceğine ilişkin bir olay, söz vb. yok. Dolayısıyla bu son söz öykünün doğal gelişiminin bir sonucu olarak değil, yazarın kendi görüşünü dile getirdiği bir mesaj olarak kitabı noktıyor. Öykünün vermek istediği mesaj, insanın istediği şey ne kadar olanaksız gözükürse gözüksün, ona çalışarak ulaşabileceğini vermekse eğer, öykünün kurgusunun bizi buna hazırlaması gerekirdi. Ülkü Ovat ile Ümit Ögmel'in resimleri metnin zayıflıklarını örtecek kadar güzel. Kitapla ilgili birkaç biçimsel söz daha söylenebilir. Öncelikle yayınevinin düzelti servisinin daha özenli çalışması gerekir. Uzun bir roman metni olsaydı, bir iki düzelti hatası hoş görülebilirdi, ama birkaç cümleden oluşan bir kitapta örneğin, "sessiz" yerine neden "sesiz" yazılsın ki?

Benim İlk Sözlüğüm Angela Wilkes

Tasarım: Helen Melville. Net Yayıncılık, 1999. 36 sayfa. Mukavva üstüne renkli resimli. 15x12 sm.

ISBN 975-479-510-X

Bu minik sözlüğün benzerlerinden farkı, her sözcüğün çok iyi bir fo-

toğraf eşliğinde sunulması. Çocuğun günlük yaşamında kullandığı ya da gördüğü her şeyin net bir fotoğrafı ve altında adı her sayfaya düzenli bir biçimde yerleştirilmiş. Çocuk her resmi tek tek yüksek sesle adlandırabilir; bu başlangıçta bir okuma eylemi sayılmaz, ama giderek resimlerle sözcükleri eşlemeye, sonra da sözcükleri tanımaya yönlendirir. Baskı ve cilt kalitesiyle okulöncesi çocukların yıllarca yıpratamayacakları bir kitap.

Güle Güle Büyüyorum

Aziz Sivaslıoğlu

Resimler: Oğuz Demir. Ya-Pa Yayınları, 1998. 32 sayfa. 1. hamur kağıda renkli resimli. Karton kapaklı. 15,5x15,5 sm.
ISBN 975-424-489-8

"Çocuklar Şiirsiz Büyümesin" dizisi Aziz Sivaslıoğlu

Resimler: Oğuz Demir. Ya-Pa Yayınları, 1998. 32 sayfa. 1. hamur kağıda renkli resimli. Karton kapaklı. 15,5x15,5 sm.

Dizideki kitaplar:

Güle Güle Büyüyorum	ISBN 975-424-489-8
Herkesi Çok Seviyorum	ISBN 975-424-490-1
Kuşum Seni Öpüyorum	ISBN 975-424-491-X
Ben Bir Şey Biliyorum	ISBN 975-424-492-8
Hayvanlara Şaşıyorum	ISBN 975-424-493-6
Bir, İki, Üç, Sayıyorum	ISBN 975-424-494-4
Meraklıyım Soruyorum	ISBN 975-424-495-2
Öyküye Baylıyorum	ISBN 975-424-496-0

Şiir türü, öteki türlere, örneğin öykü türüne göre daha az okunan, dolayısıyla da daha az yayımlanan bir tür. Çocuklar, sözlerle yapılan oyunlara bayıldıkları gibi, ahenkli sözlerle, uyaklı dizelere de bayılırlar, ama Türkçe'nin tadını bozmadan bunu çocuklar için yapabilen çok az kişi vardır. Aziz Sivaslıoğlu'nun çocuklar için yazdığı bu şiirlerin tümünün

HİÇ BİTMEYEN İSTEKLER
Ayaklarım üşür, çorap ister.
Karnım acıkır, yemek ister.
Aklım acıkır, kitap ister.
Yüreğim acıkır, sevgi ister.
Ben hiç bir şey istemem ki
Onlar gibi üzer miyim annemi.

29

ortak özelliği, dilin hiç zorlanmadan kullanılmış olmasıdır.

Ben Kimim? Nahide Namal

Resimler: Ahmet Avcı-Devrim Pektaş. Kaynak Yayınları, 1997. 12 sayfa. 1. hamur kağıda renkli resimli. 26x18,5 sm.
ISBN 975-343-191-0

Bir dalda yan yana duran iki elmanın içindeki kurtlar bir gün bir kuşun dalı sarsmasıyla birlikte dışarı çıkıp birbirlerini ilk kez fark ediyorlar. Neden bu kurtlar birbirlerini ilk kez fark ediyorlar, bilmiyoruz. Bu kurtlar kapıdan dışarı çıkıyorlar, diye yazmış yazar, ama görüyoruz ki çizerin resimlediği şeyler kapı değil, pencere. (Bu önemli mi? Yo, sanıldığı kadar

önemli değil. Bu anlamdaki tutarsızlıkları çocuk sindirebilir, hatta bunu dile getirirse hoş bir konuşma konusu da çıkar ortaya.) Bu kurtların ortak özelliği kim olduklarını bilmemeleri. Bir tanesi düşünüp kendini tanımlıyor ve 'kurt' olduğuna, içinde yaşadığı şeyin de 'elma' olduğuna karar veriyor. Burada biraz durmalı mıyız? Kurdun yola çıktığı soru nedir? "Ben kimim?" Bu varoluşçu soruyu yanıtlamak için kurt çevresine bakıyor ve yaşadığı yere ve kendine isimler veriyor.

Bu öğrenme midir? İçinde yaşadığımız çevrenin ne olduğu, bizim ne olduğumuz gibi sorular bizim kimliğimizin oluştuğu nesnel koşullara ve kuşkusuz, bu nesnel koşullar içindeki öznel tutumumuzla belirlenir. Bu nesnel koşulları ise kendi başımıza (yani dışardan bilgi edinmeksizin) belirleyemez, onları kendimize göre tanımlayanlarız. Burada da kurdun kurt olduğuna, elmanın elma olduğuna ilişkin bilgi kurda dışardan verilmedikçe, kurdun kendini bu biçimde tanımlaması söz konusu olamazdı. Bu dışardan bilgi akışı ortada yok. Kurt ne olduğuna ilişkin bir *bilgi* almıyor, ne olduğuna kendisi *karar* veriyor. Daha sonra dolaşp bu bilgileri ediniyor, kitap yazıyor ve başka kurtları da aydınlatmaya başlıyor.

Kurgunun bu aksaklığını hoş görebilmemiz için kitabın resimlerinin güzelliğine sığınabiliriz, ama şu söylenebilir: Resmin bu kadar kötüsü ancak *Photoshop* ile mümkündür.

Kirpi ile Kestane Feridun Oral

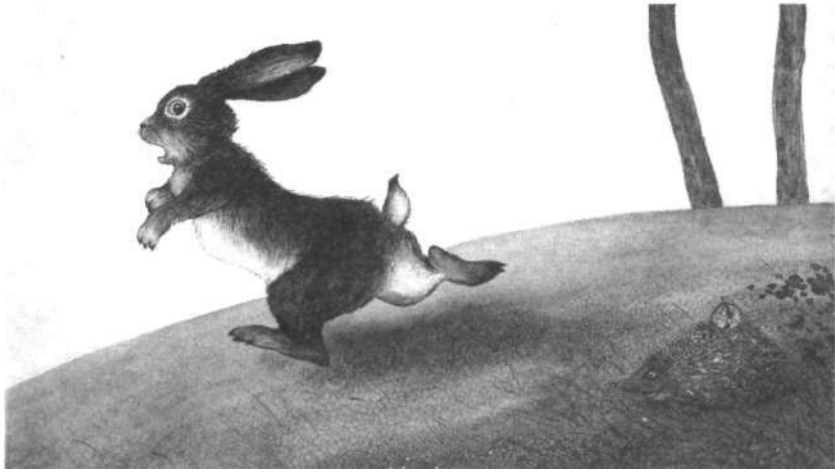
Resimler: Feridun Oral. Aksoy Yayıncılık, 1998. 32 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 21,5x23,5 sm.
ISBN975-312-141-X

Kirpinin ve kestanenin dikenlerinin tek tek işlendiği, çayırdaki otların, ağacın kabuğunun veya batan güneşin gerçekmişçesine capcanlı gözlerimizin içine aktığı tablovari resimler... Feridun Oral, klasik, daha çok da İngiliz ekolünü çağrıştıran tekniğiyle kitap resimleme sanatını kendine yaşam biçimi edinmiş sanatçılarımızdan biridir ve Kirpi ile Kestane yalnızca resimleriyle değil, iyi çocuk kitaplarında asıl olması gereken özelliğe, sağlam bir kurguya da sahip olmasıyla önemlidir.

Bu açıdan bakıldığında, örneğin aynı sanatçının "Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga"sındaki, nereden gelip nereye gittiği, ne anlattığı, niye yazılıp çizildiği anlaşılmayan kurgu buna tam anlamıyla karşıt gelen bir örnektir.

Kirpi ile Kestane'yi daha ilk baştan başarılı kılmaya aday olan özellik tiplemesindeki başarılı seçimdir. Birbirinden tümüyle farklı iki nesne: Kirpi, bir hayvan, ve kestane, bir bitki. Ama ortak bir özellikleri var: İkisi de dikenli. Farklılıklar ve ortak özellikler. Farklı olmak dost olmayı, bir arada olmayı önler mi? Siyah beyaz ayırımına kadar götürün konuyu. Farklı iki renk, ama ortak özellikleri insan olmaları. Amerikan edebiyatı ve sine-

ması bu temayı ne kadar çok işlemek zorunda hissetti kendini. Feridun Oral tabii ki siyah-beyaz ayırımını anlatmak için yapmadı bu kitabı, ama bütün kurgusu ve tiplemesi sağlam edebiyat yapıtlarında olduğu gibi, okurun beynini kendi sınırları ötesine açmaya yatkın bir zenginliği var. Üstelik henüz yalnızca tiplemesiyle. Şöyle abartabiliriz. Yalnızca bu tipleme bile bir öykü sayılır. Örneğin, "Koca koca dikenleri olan bir kirpiyle minicik dikenleri olan bir kestane arkadaş olmuşlar," cümlesi bile başlı başına bir öykü sayılır ve okuruna çok şeyler söylemeye hazır bir metindir bu.

Ama Oral bununla yetinmeyip bu tiplerini bir kurgu içine yerleştiriyor. Boğaz'a nazır bir ağacın (Boğaz'a nazır olduğunu biliyorum, çünkü o ağacı ben de görmüştüm) altında uyuyan kirpinin üstüne bir kestane düşüp orada takılır. İşte size bir sorun: Onları kim ayıracak? Kitap boyunca bunun için uğraşırlar. Bu uğraş sırasındaki tekrarlar özellikle çok küçük çocukların çok hoşlandığı ve tekrar tekrar okuttukları bölümlerden oluşuyor. Sırayla, kelebekten, tavşandan, sincaptan, baykuştan, tilkiden, ayıdan, ge-yikten yardım istiyorlar. Ancak burada şu söylenmeli: Bu yardım isteyiş sözlerinin her seferinde aynı olması çok daha iyi olurdu. Örneğin, "Sincap

sincap, dikenlerimiz dolaştı, bizi ayırabilir misin?" veya "Kurnaz Tilki Kurnaz Tilki, dikenlerimiz dolaştı, bizi ayırabilir misin?" gibi. Oysa, ge-yikten yardım istemesi sahnesinde bu fırsat kaçırılmış: "Çaresizlik içinde Alageyik'e gittiler... Ama Alageyik de onlara yardım edemezdi." Oysa yardım isteme sözleri burada da tekrarlanabilirdi.

Sonunda kestanecik kirpiden ayrılmayı başarıp annesine kavuşuyor ve "annesinin dikenlerine yaslanarak, derin mi derin bir uykuya" dalgıyor. Ne olursa olsun, annesinin dikenleri onu rahatsız etmiyor. Bu kitap birçok yö-nüyle resimli çocuk edebiyatımızın başarılı örneklerinden biridir.

Ne Olmak İsterdim? Sadiye Koca

Resimler: Oğuz Demir. Ya-Pa Yayınları, 1998 (yılı yazılmamıştı, biz belirledik). 16 sayfa. 1. hamur kağıda renkli resimli. 27x19 sm. ISBN 975-424-486-3

"Ben ve Hayallerim" adlı dizinin üç kitabından (dizinin öteki kitapları: "Nasıl Olmak İsterdim?" ve "Nerede Yaşamak İsterdim?") biri olan "Ne Olmak İsterdim?" çocuklara sıkça sorulan o sıkıcı sorunun, "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusunun kitabı. Belli başlı meslekleri tek tek ele alıyor. Yetişkinler için çok önemli olmayan günlük hayatın sıradan olayla-rı, görüp geçtiğimiz ya da hiç görmediğimiz birçok ayrıntı çocuklar için önemli olabilir. Bu açıdan ba-kınca çocuklara yazan yazarların her ayrıntıyı konu olarak seçebilme özgürlükleri vardır. Büyüyün-ce seçeceği mesleğin çocuğa sorulmasının aslında çocuk açısından pek de bir anlamı yoktur. Tabii, çocuğun eğilimlerini belirlemeye, bazen, yarayabilir, ama bu soru daha çok, çocukla herhangi bir biçimde konuşmak zorunda kalan yetişki-nin can simidi gibidir. Ne konuşacak? "Kaça gidiyorsun? Dersler nasıl?.." İşte bu sorulardan biri olarak daha çok yetişkinlerin işine yarar, çocuğun büyüyünce ne olacağı sorusu.

Öte yandan madem çocuk sık sık böyle bir soruya muhatap olmakta-dır. ya da belki kendi aralarında konuşmaktadırlar, o halde bu konu da ya-zarın 'iskalamaması' gereken bir konudur. İşte Sadiye Koca ve çizer Oğuz Demir, bu konuda başarılı bir örneği çocuklara sunuyorlar. Kitapta öğret-men, aşçı, şoför, doktor, berber, terzi, boyacı meslekleri ele alınmış. Her meslek yalnızca bir olası bir tercih olarak değil, gerekçeleriyle veriliyor ki bu da bu kitabın öne çıkan özelliği. Örneğin, öğretmen olmak istiyorum, diyor ama orada bırakmıyor. Gerekçesi var: "O zaman öğrencilere çok gü-zel şeyler öğretebilirdim." Aynı şekilde, "doktor olmak isterdim, çünkü o

yabilirdi, dikkati dağıtıyor.

Akıllı Minik ile Obur Yalvaç Ural

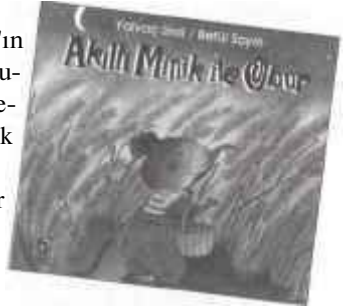
Resimler: Betül Sayın. Aksoy Yayıncılık, 1998. 24 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 21,5x23,5 sm.

ISBN 975-312-147-4 (ISBN numarası kitapta yanlış basılmış.)

Küçük tarla faresi Akıllı Minik, topladığı buğdayları bir çukura depolar. Ama komşusu Obur Fare bu buğdayları çalıp kendi evine götürüyor. Akıllı Fare bunu anlayıp ona bir oyun yapıyor.

Konu özet olarak böyle. Masal, Betül Sayın'ın son derece etkileyici güzellikteki resimleriyle sunuluyor. Bu yanıyları okulöncesi çocuklara yönelik edebiyatımızın zenginleşmesini sağlayacak iyi örneklerden biri.

Masalın metnine ilişkin bazı soruları ise bir yazarlık sohbeti çerçevesinde belki biraz irdeleyebiliriz. Akıllı Fare'nin, buğdaylarını çalan kişiyi, yani suçluyu belirlediği sayfayı açalım:

zaman hastalan iyileştirebilirdim."

Meslekleri bu biçimde benden sonuç ilişkisi içinde sunmak, kitabın amacı dışında ek bir yarar daha sağlıyor. Bir önerme ve arkasından gerekçesi geliyor. Bu yanıyları kitabın dilsel yapısı oldukça güçlü. Bitiş cümlesi ise kitabın zirvesi gibi: "Ama ben bir çocuğum. Büyüyünce bunlar yapmak istesem de, çocuk olmaktan çok memnunum."

Kitabın resimleri, konuya ve çizgilerine hakim bir sanatçının elinden çıkmış olduğunu gösteriyor. Usta bir grafik düzenleme, cıvıltılı bir renk seçimi, temiz bir baskıyla okuruna sunulmuş. Belki şu iri taneli sayfa numaraları hiç konma-

"... Düşünmüş taşınmış,
Sonunda bunu yapanın
Komşusu Obur Fare olduğunu anlamış."

Bir dakika! Nasıl anlamış? Bu ayrıntı önemli mi? Evet, çok önemli. Şimdi biraz daha ufuklu bakarsak şunu söyleyebilir miyiz? Ortada bir suç var. Buğdaylar çalınmış. Bir de suçlu olmalı. Suçluyu nasıl belirtiyor Akıllı Fare? Kanıtları mı buluyor? Hayır. Tanıklar mı var? Hayır. Ne tanık, ne de kanıt var. Ne var? Hiçbir şey. Akıllı Fare yalnızca "düşünüyor, taşınıyor" ve suçluyu buluyor.

Tabii, metnin ilersinde biz de gerçekten suçlunun doğru saptandığını anlıyoruz, ama ortada bir kanıt yokken karara varılmamalıydı ve belki bir şüphe olarak dile getirilmeliydi, ki bu da çok zor olmazdı, çünkü metni:

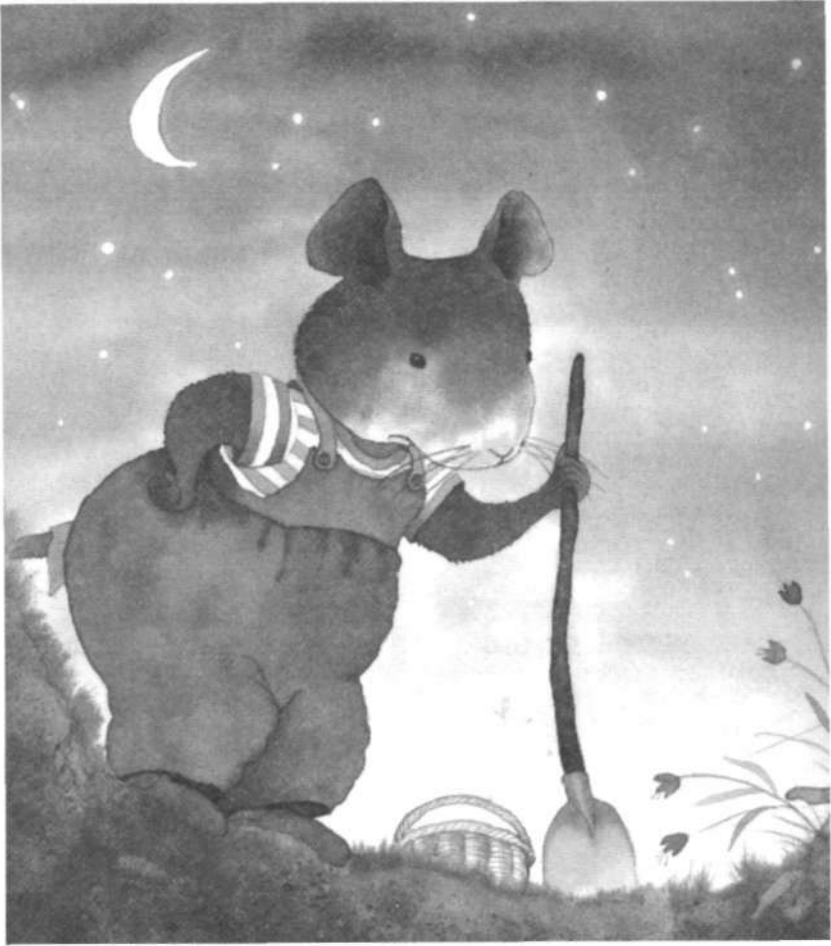
"... Düşünmüş taşınmış,
Sonunda bunu yapanın
Komşusu Obur Fare olduğundan şüphelenmiş.
Emin olmak için de bir oyun oynamaya karar vermiş."

şeklinde değiştirmek bile bu sorunu çözerdi.

Bu ayrıntıyı önemsemek zorundayız, çünkü önyargıları bol bir toplumun bireyleri olarak adil yargılama süreçlerinden pek hoşlanmadığımız ve birçok olayda kendi kendimize biçtiğimiz hüküm çerçevesinde cezayı infaz etmeye bile kalkışverdiğimiz doğru. Bu nedenle, çocuk edebiyatımızın, böyle kanıtsız tanıksız, yargısız hükümlerin geçerliliğini değil, tersine acele verilen yanlış kararların olumsuz sonuçlarını belki de fazlaca işlemesi yeğlenir.

Bunun için Amerikan edebiyatından en çok bilinen örnek "The Ox-Bow Incident" (Ox-Bow Olayı)'dır. Köyden geçmekte olan yabancı bir grup köye saldırmakla suçlanırlar ve galeyana gelen halk bu yabancıları bir yerde kıstırıp tek tek asar. Vicdanları rahatlamış olarak köylerine geri dönerlerken asıl suçlularla karşılaşırırlar, ki bunlar zaten kendi köylüleridir. Hele hele önyargıların zaten var olduğu durumlarda olay daha vahimleşebilir. Kasabada yaşayan yoksul ve ayyaş zencinin bir beyazın beyaza karşı işlediği cinayetten dolayı peşinen suçlu bulunmasının birçok örneğini sinemada kim bilir kaç kez izlemişizdir.

Çok zalimce bir karşılaştırma gibi gelse de Akıllı Fare'nin Obur Fare'yi suçlaması bundan çok farklı sayılmaz. Bu durumda da gerçekten adı Obur'a çıktığı için "Obur Fare" ilk akla gelen zanlıdır. Ama pekâlâ, Obur Fare obur olmasına rağmen buğdayları çalmayı aklından bile geçirmemiş olabilir. Tıpkı, hırsız olduğunu bildiğimiz birinin ille de bizim evi soyan hırsız olmasının gerekmediği, daha önce cinayetten hapis yatmış birinin il-

le de öldürülen komşusunun katili olmasının gerekmediği, bunu ileri sür-
bilmek için kanıtlar veya tanıklar gerektiği gibi. Bu bakımdan, Akıllı Mi-
nik Fare'yi hiç sevmediğimi, onu şu adliye önünde sanıklara saldırıp linç
etmeye çalışan 'adaletperver yırtıcı sade vatandaş'lara benzettiğimi üzüle-
rek söylemek zorundayım.

Akıllı Fare Obur Fare'nin evine gidip derdini açıyor. Diyor ki, "İki ay-
rı çukur açmak yerine bir çukur açacağım, ne dersin?" Obur Fare bunu
onaylıyor ve gece, daha önce çaldığı buğdayları ilk çukura geri koyuyor.
İşte burası pek anlaşılıyor. Obur Fare çaldığı buğdayları neden gidip al-
dığı yere yeniden gömüyor? Bu soruyu her çocuk sormayabilir, ama örne-
ğin ben çocukken bunu okusam, buraya takılırim ve yanıtını bulana kadar
da rahat etmem. Okulöncesi çocuklara yönelik metnin bu anlamda zayıf-
lıklar ve belirsizlikler içermemesi gerekir.

Klâsik 7 Masal (2 Kitap)

Net Yayınları, 1999. 120 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 22x16 sm.

ISBN 975-479-521-5, ISBN 975-479-522-3

Birinci Kitap:

Kırmızı Başlıklı Kız, Bremen Şarkıcıları, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Kibirli Fare, Kurşun Asker, Küçük Kız ve Ayılar, Güzel ve Canavar

İkinci Kitap:

Üç Küçük Domuz, Uyuyan Güzel,
İmparatorun Yeni Giysileri, Parmak
Çocuk, Keten Çiçeği, Hansel ve Gretel,
Alaaddin ve Sihirli Lambası

Klâsik masalların derlendiği çok sayıda kitap vardır ve bunlar her zaman alıcı ve okur bulurlar. Net Yayınları'nın bu iki kitabında masallar çok güzel resimlerle, sapasağlam iki cilt halinde sunuluyor.

İlköğretim çağı kitapları

Bağlar Sokağı Necla Çandağ

Resimler: Sema Ünlüol, Harun An. Kendi yayını, 1998. 64 sayfa. 1. hamur kağıda renkli resimli. 19,5x13,5 sm.

"Yaşamak güzeldir hatıralarla. Eğer hatıralar yaşamı yönlendiriyorsa başka bir güzellik verir insana. Zaman zaman kendimize özgü bir dille anlatırız çocukluk günlerimizi. O günler, yaşadığımız zaman dilimindeki yaşantımızın ta kendisidir. Olmazların olduğu, düşlerin gerçekleştiği, geleceğe attığımız adımların başlangıcıdır.

"Çünkü çocukluk, yaşamımıza etki eden hatıralardaki sevgi dolu ıssız bir adadır.

Gökkuşağı renkleriyle örülü bir dünyadan,
Gülümseyerek ellerimi tutar mısın çocukluğum.
Gönlümdeki sevgiyi, özlediğim dostluğu
Kır çiçekleriyle ördüğüm düşlerimi

Umut yüklü özlemlerimi yaşıtan
Bir mutluluk türküsü söyler misin çocukluğum..."

Necla Çandağ'ın 5 öyküsünden oluşan bu kitap, içten anlatımıyla herhalde bütün okurlarını çocukluğuna alıp götürecek bir atmosfer yaratıyor olmalı. Aslında çocukluk günleri hepimiz için romantiktir. Hepimizin çocukluğunda yaşayıp da çok etkilendiği ilginç anıları vardır. Çoğumuz da olur olmaz fırsatlarda bu anıları anlatmaktan hoşlanırsınız. Hoşlanırsınız da, dinleyicilerimiz her zaman bu anılarımızı dinlemekten haz alırlar mı? Alabilirler, ama bunun koşulları var. Ya anlattığınız gerçekten ilginç olacak, ya da siz çok iyi bir anlatıcı olacaksınız. Hele ikisi bir araya gelirse o zaman böyle bir sohbetin tadına doyum olmaz. İşte Çandağ'ın sihiri burada. Anlattıktan ilginç. Çandağ da bu ilginç olayları zevkli bir dille anlatıyor. Yani yalnızca anılarını anlatan biri değil, Çandağ, iyi bir edebiyatçı. Örneğin, "Tek Kapının Kör Kuyusu" adlı öyküdeki Hayrüş'ün (Hayriye) saklambaç oynarken düştüğü sanılan sıradan bir köy kuyusunu ve kurtarma operasyonunu öyle gizemli bir dille anlatır ki, kendinizi onlarla birlikte bütün olanları yaşıyormuş gibi hissedersiniz.

Kitaptaki öyküler:

Bağlar Sokağı

Tek Kapının Kör Kuyusu

Ağlayan Kaya

Cevizli Bahçenin Kara Mercanı

Karaköprülü Ömer Dede 'nin Nazlı 'sı

Bu kitabı kitapçılarda bulamayabilirsiniz bu nedenle kitapta verilen bir telefon numarasını vermemiz yararlı olabilir: 0224-328 62 71.

İnternet Canavarı **Muharrem Buhara**

Resimler: Nilgün Öneş, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998. 105 sayfa. 1. hamur kağıda resimli. 20x11 sm. ISBN 975-458-107-X

"Merhaba. Şu anda acayip tuhaf bir romana başlıyorsunuz. Gerçi artık kitabı satın aldınız, yani olan oldu bir kere ama ben yine de size son bir uyanda bulunmak istiyorum. İlerleyen sayfalarda garip olaylarla karşılaşacaksınız. Yani normal olmayan, günlük hayatta karşılaşmadığınız olaylarla... Zaman zaman hayretler içinde kalacak, 'yok yaa, sen kimi kandırıyorsun', ya da 'yuh yani, insaf gibi sözlerle başımdan geçenlere 'nazik' tepkiler göstereceksiniz. Olsun, hiç önemli değil, içinizden geldiği gibi tepki gösterin. Ben size, sizin hayal gücünüze, merakınıza sonsuz güveniyorum... Siz değil misiniz Jurassic Park ve Kayıp Dünya filmlerindeki dino-

zorlara hasılat rekorları kırdıran... Bir jeepin kaportasını kağıt gibi yırtıp kenara atan o vahşi dişlerine hayranlık duyan... Aslan Kral'ın gözyaşlarına gözyaşlarınızı katan... Hepinize güveniyorum... Bendeniz İnternet Canavarı'nın da sizin için on tonluk bir dinazor kadar değerim yok mu?"

İş bankası Büyük Ödülü çerçevesinde seçici kurul tarafından yayımlanması önerilen kitaplardan biri olan İnternet Canavarı'nın yazarı Muharrem Buhara, daha önce birçok çocuk oyunu da yazmış ve çeşitli ödüller almıştır. Buhara'nın en belirgin özelliği Türkçe'yi ustalıkla kullanmasının yanı sıra çocukları da iyi tanıyan bir yazar olmasıdır. 'Çocuklara bir şeyler vermek' için değil de 'çocuklarla birlikte eğlenmek' için yazmayı amaçlıyor gibidir (belki de amacı aynen budur.) Özellikle bu kitabında bu özelliği iyice öne çıkar. Yukarda verdiğimiz ilk satırlar bunu belirgin ipuçlarıdır aslında.

Kitabın adından yola çıkarak bakarsanız ilk anda şu önyargıyı edinebilirsiniz. Tamam işte, yazar piyasa işi davranmış; alelacele içinde internet olan bir roman yazmaya kalkmış. Oysa, kitabı okuyup da kendi kendinize, "Ben ne okudum?" sorusunu sorduğunuzda verdiğiniz yanıt beklediğinizden farklı: Okuduğunuz bir aşk öyküsüdür, düpedüz bir aşk öyküsü.

Adı Sezai'dir. Ortaokula yeni başlamıştır ve okulun daha ilk günlerinde sevdalanıverir. Öğretmen, yardımcı olması amacıyla yeni gelen bir kız öğrenciyi onun yanına katar, sınıfını göster, diye. İşte Buhara'nın anlatımıyla tanışma sahnesi:

"Bir rüya... Karşımda bir dünya güzeli duruyor... Galiba ben öldüm, bu da melek... Tamam, razıyım. O melek olsun, ben de ceset... Kime benziyor bu... Birine... Ama kime?"

"Eva Herzigova... yok, Naomi... Yanıldım, karşımda duran zenci değil. Galiba, bu hepsinin karışımı... Peki ben şimdi ne diye hitap etmeliyim. Arkadaş diyemem. Bu arkadaştan ayrı... Buyurun hanfendi... yok... merhaba güzel bayan... Bu da çok film cümlesi... Babamın arşivine başvurmalıyım. Sıkıştığı zaman anneme ettiği o harika cümleleri hatırlamalıyım. 'Bir melek kadar saf ve güzelsin...' ya da 'İnanamıyorum Allahım. Nasıl oluyor da her gün daha da güzelleşebiliyorsun...' veya 'Biri beni çimdiklesin. Uyanmak istiyorum. Bu güzellik gerçek olamaz... Hayal

bu...' (Daha da sıkıyorsa babamın anında şiir bile söylediğini hatırlıyorum.)

"Ben salak salak ne diyeceğimi bulmaya çalışırken karşımdaki melek elini uzattı bana. 'Merhaba ben Burcu.'"

İşte tanışma sahnesi. Buhara anlattığı aşk öyküsünün her sahnesinde bu tanışma sahnesinin lezzetini yaşıyor. İnternetin devreye girişi ise tam anlamıyla bu aşkın zorunlu bir adımı. Sevgili size *e-mail* adresinizi sorarsa ve sizin bilgisayarınız bile yoksa ne yaparsınız? İnternet Canavarı son yıllarda yayımlanmış en *lezzetli* çocuk romanıdır.

Edebiyat dışı

Fırtınalar ve Kasırgalar Kathy Gemmell

Resimler: Gary Bines, Ian Jackson. Türkçesi: Utku Sümer. TÜBİTAK, 1999. 36 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 25x20 sm. ISBN 975-403-154-1

Tübitak'ın son dönemde yaptığı son derece kaliteli buna karşılık piyasa dışı bir ucuzlukta ürettiği popüler bilim kitapları BinbirKitap'ın önceki sayılarında tanıtılmıştı. *Fırtınalar ve Kasırgalar* bu dizide yer alan kitaplardan biri. İlköğretim dönemi çocuklarının ilgiyle okuyacakları bu kitapta şu konulara yer veriliyor:

Hava ve uzay
Rüzgârlar ve basınç
Hava hareketleri
Bulutlar, yağmur ve daha fazla yağmur
Şimşekli ve gökgürültülü fırtınalar
Yağışlı ve kuru fırtınalar
Dönen rüzgârlar
Kasırgalar
Fırtınaların aşağıdan izlenmesi
Kasırgalarla yaşamak
Hugo kasırgası
Fırtınadan korunma yolları
Dünya'nın değişen iklimi
Diğer gezegenlerdeki fırtınalar

Fırtına ve kasırga bizim ülke olarak çok fazla etkisini hissettiğimiz doğa olaylarından değil, ama bu yıl yaşanan deprem gösterdi ki, bu tür konu-

lara ilgimizi yalnızca bilimsel bir merak güdüsüyle değil, bizi çok yakından ilgilendiren yaşamsal konular olarak yoğunlaştırmalıyız. Örneğin BinbirKitap'ın ikinci sayısında tanıttığımız *Depremler ve Yanardağlar* adlı kitaptan söz ederken, depremin bize bu kadar yaklaşacağını düşünmemiştik bile. Deprem kuşağında yaşayan insanlar olarak bu 'ıskalamanın' bağışlanacak hiçbir yanı olmadığını söylemeliyiz.

Fırlayan Oyuncaklar Richard Dungworth, Ray Gibson

Tasarım: Rachel Wells. Çizimler: Teri Gower. Fotoğraflar: Howard Allman. Türkçesi: Sumru Ağryürüyen. Doğan Egmont Yayıncılık, 1999. 32 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 25x20 sm. ISBN 975-323-137-7

Kedi merdivenleri, kart zincirleri, kutulu kartlar, kankancılar, oyuncak çiftliği, kelebek ve yarasalar, hayvan ağızları, uzay gemisi, çılgın timsahlar, aztek tapınağı, hareketli robotlar, modeller, kedi merdiveni kutusu... Doğan Egmont birçok değişik konuda yayımladığı kitaplarla tam bir yayıncılık hizmeti veriyor. Alışıldığı gibi, yayımcı kural olarak satış şansı yüksek kitabı yayımlamaya çalışır. Öyle kitaplar vardır ki, satış şansı ile ilgili pek olumlu beklentileriniz olmaz, ama yine de yayımlanmış olmalarını, çocuk kitabı satan kitapçılarda o türden kitapların da bulunmasını istersiniz. İşte bu tür kitapları genellikle finans sorunu olmayan yayınevleri (devlet, banka, gazete) yayımlamaya yeltenebilir. İşte Doğan Egmont'un yayımladığı bu kitaplar bu kategoridir. Bu kitaplar büyük olasılıkla yayıncısına para kazandırmazlar, ama çocuğunuzla bir cumartesi günü kitapçıya girdiğinizde, seçenekleriniz arasında oyuncakların nasıl yapıldığını, çeşitli saç örgü biçimlerini anlatan kitapların da olduğunu görmek önemlidir. Böyle kitapların, böyle kitapçıların bulunduğu bir Türkiye, bunlardan yoksun bir Türkiye'den farklıdır. Bu nedendir ki, yayın hayatına yalnızca kârlılık perspektifinden bakamazsınız.

Saçlarınız İçin Örgüler ve Süslemeler Fiona Watt, Lisa Miles

Tasarım: Maria Wheatle, Vicki Groombridge, Rachel Wells, Kate Foyster, Kathy Ward. Çizimler: Chris Chaisty. Fotoğraflar: Ray Moller. Türkçesi: Sumru Ağryürüyen. Doğan Egmont Yayıncılık, 1999. 32 sayfa. Kuşe kağıda renkli resimli. 25x20 sm. ISBN 975-323-127-X

Basit örgüler, hippie örgüleri, topuz ve düğümler, kordonlar ve kurdeleler, prenses modeli, çapraz örgüler, altı örgü, geçirmeli saç, kısa saçlar, mini örgüler, fransız örgüleri, taç örgü, beşli örgü, halat örgü, balıksırtı örgü... Saçınız ister uzun, ister kısa, ister düz, ister dalgalı ya da kıvrır kıvrır olsun, fark etmez, bu kitapta size uygun, şık ve sevimli birçok örgü modeli bulacaksınız.

Yetişkin

Bir Cadı Masalı

Leylâ Navaro

Karikatürler: Piyale Madra. Remzi Kitabevi, 1999. 214 sayfa. 19,5x14 sm. ISBN 975-14-0689-7

"Üniversiteden yeni mezun olmuş, bir lisenin psikolojik danışmanlık bölümünde uzman olarak çalışmaya başlamıştım. Okuldaki mesleki çalışmamın dışında, kişisel gelişme içeren grup çalışmalarına duyduğum özel ilgiyi birkaç arkadaşımın oluşturduğu bir-iki grubu yöneterek geliştireyordum. Maddi karşılığı olmayan, bir merak ve heves çalışmasıydı bu. Ancak, yine de ciddi araştırma, okuma, hazırlık ve süpervizyon gerektiriyordu. İş ve aile yükümlülüklerimin dışındaki zamanımı, akşamlarımı götürmekteydi. Ancak meraklıydım...

"'Bu kadar yorulmana gerek var mı? Bu iş değil ki!' dedi eşim küçümseyerek. 'Kendini eğlemek için birkaç arkadaş toplamışsın etrafına, vakit geçiriyorsun... Buna amatör psikologluk denir, bu meslek değil ki!..' İçerlemiş, çok da kırlmıştım... Önemsemediğim, içtenlikle inandığım bir çalışmaydı... Çok yeni olduğum için, maddi karşılık istemeye ne cesaretim vardı, ne de inancım henüz...

"Üniversitede beni her zaman destekleyen hocama koştum... Böyle bir çalışma için maddi karşılık bekleyebilir miydim? Elbette, en azından küçük bir miktar istemem gerekirdi... Böylelikle katılanlar daha fazla beklen-

tiyle gelecek, çalışmanın ciddiyeti ve niteliği de artacaktı...

"Amatör psikologluk ha!? Kırgın ve kızgındım... Gösterecektim ben ona!

"Bugüne değin devam ettirmekte olduğum kişisel gelişme grup çalışmalarımı böyle bir kızgınlık enerjisi üzerinde inşa ettim ben... Belki de o gün eşim beni kızdırmasa, kışkırtıp sorgulamasa, çalışmalarımı daha ahes-te ve hafif (daha 'amatörce') götürecektim, belki de hiçbir zaman ciddiye alamayacaktım, kim bilir?..

"Kızgınlık enerjisine inanıyorum. Kızgınlık, değişimleri güdümleyen, ilişkilere ivme getiren, düşündüren, harekete geçiren son derece önemli bir enerji kaynağı. Özellikle yapıcı ve dürüst kullanıldığında, benliğimizi açıklığa kavuşturan, özümüzle barışık olmamıza, yaşamımızda değişimler yapmamıza yardımcı olan çok önemli bir motor gücü, kızgınlık."

Navaro kızgınlık enerjisinin kendi yaşamındaki etkisini böyle dile getiriyor.

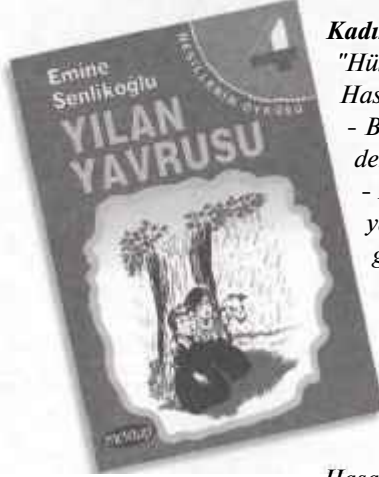
Özellikle bizimkine benzer kültürlerde, öfkenin dışa vurulması konusunda kadın ve erkek açısından bir çifte standart söz konusudur. Erkeğin öfkesini dışavurması "erkekçe" bir davranış olarak hoşgörülür, kabul edilir ve neredeyse desteklenirken, kadın, "kadımsı"lığından kaybetmek, ayıplanmak, "cadı"lıkla suçlanmak korkularıyla yetiştirildiğinden, öfkesini bastırmaya koşullandırılır. Dışavurulmayan arzular, kızgınlıklar, düşünceler zamanla tahrip edici bir güce dönüşür, en olmadık yerde patlayarak, kişinin iç dünyasını olduğu kadar çevresiyle ilişkilerini de yıkar geçer. Navaro bu kitabında kızgınlığın belirtilerine, içimizden gelen ve çevremizdekilerin gönderdiği işaretlere kulak vermenin önemini, kızgınlığımızı ifade etmenin yollarını ve bu tahripkâr gücü nasıl olumlu bir enerjiye dönüştürebileceğimiz anlatıyor; yaşanmış örnek olaylardan yola çıkarak, ruhsal sağlığımızı korumanın ipuçlarını sunuyor.

Kitabı okudukça içimdeki kızgınlığın olumlu yanları olabildiğini görmek bana tuhaf bir mutluluk vermeye başladı. Navaro, hem sözü dolandırmadan özünden yakalayıp önümüze koyuyor, hem de bunu yaparken sözünü edebi bir metin biçiminde sunmayı biliyor.

EN GEREKLİ KÖŞE

(Türkçe ve yazım bozukluklarına dokunulmamıştır.)

Kadın erkek ilişkileri üzerine:

"Hüseyin ile Ali kıra doğru giderken, Hatice hanım Hasan 'la konuşuyordu;

- Bak oğlum senin kız kardeşlerin var. Ali 'yle evden biraz uzakta oynamanız iyi olmuş.

- Aman anne bu nasıl söz. Ali bize namussuzluk yapıp kız kardeşlerimize mi bakacak? Onun gözlerini oyarım.

- Oğlum gönül bu. Ferman dinlemeyebilir. Kızkardeşine aşık olursa namussuz olmaz ki. Sen o ortamdan kardeşlerini sakınacaksın. Her zaman aynı alanda olmamalılar. Ateş bacayı sarmadan tedbir almak lazım. Sonra iş iştin geçer.

Hasan hemen kendisini düşündü. O da hiç olmadık zamanda bir kıza gönül vermemiş miydi? Annesine hak verdi." s.

57

literatür üzerine:

"— Oğlum, İslami literatürde, anneanne, babaanne ve büyükbabalar, ana-baba hükmündedir." s. 67

taktik üzerine:

"— Bak oğlum. Sen ve bütün çocuklar, bütün gençler şunu çok iyi bilmeniz gerekir ki; biz içimizden gelenlerden imtihan olunmuyoruz. Sadece yaptıklarımızdan da sorumlu değiliz. Bir yazarın dediği gibi biz 'yalnız yaptıklarımızdan değil, yapmakla yükümlü olup yapamadıklarımızdan da hesaba çekileceğiz.' İçinizden gelmesede İslamı arkadaşlarınıza anlatın oğlum.

Mesela; Ali'ye vaaz veriyor musunuz?

- Hayır anne!

- Zaman olmadı ki.

- Siz zamanı ona göre ayarlayacaksınız. Biraz oyun oynayacak sonra konuyu müslümanlığa getireceksiniz. Ben sizleri ve bütün bilinçli çocukları İslamın askerleri gibi görüyorum..." s. 72

alim ve filozof üzerine

"Alim aklını din ile beraber kullanır. Filizof ise aklını tek başına kullanarak buluşlar peşindedir." s. 81

putlar üzerine

"- Bak kızını, put; Allah 'ın kanunlarına rağmen, o kanunları kabul etmeyip, Allah 'ın kanunlarını yasaklayarak kanun çıkaran herkes, kimin tarafından seviliyorsa o kişi put olur. Ondan sonra bu Allah 'ın kanununu reddeden adam öldükten sonra heykelleri yapılırsa, o heykeller de putun temsilcisi olur. Dolaylı yoldan ona put denir.

- Bütün heykeller put mudur anne?

- Hayır yavrum. Allah'ın kanunlarını reddetmeyen insanların heykelleri hatadır ama put değildir." s. 105

kadın başbakan üzerine

"Tıpkı cahiliye devrinden huy almış bazı müslümanlar gibi. Daha öncele-ri müşrik başbakan varken bunu izzet onur konusu yapmadılar. Bir kadın başbakan olunca, 'bizi kadın idare edemez' dediler.

'Peki müslümanı kafir idare edip yönetebilir miydi ?' dediğimizde. 'Hayır' diyorlar.

Peki neden erkek kefareye sesiniz çıkmıyor da dişi kefare de kıyamet kopuyor?" s. 125

öğretmen üzerine

"— Bizde de bir hanım öğretmen geldi; Öyle tatlı dilli ki bütün öğrencileri kendisine bağladı. ... Çocuklarla candan ilgileniyor, arkadaş oluyor, onlara yüksek notlar veriyor, dertlerini dinliyor. Bir görsen anne sanki öğrencilerin dert ortağı.

Hatice Hanım derin bir nefes alarak konuştu;

-İşte benim en korktuğum şey budur. O yüzden anne-babalara hep seslenmişimdir. Çocuklarınızla arkadaş olun, yoksa başkaları arkadaş olur diyorum ama beni dinlemiyorlar. Dinlemiyorlar, çünkü tehlikeyi fark etmiyorlar." s. 156

kitaplar üzerine

"- Tabii inanmıyacak. Şimdiki çocukları sen ne zannediyorsun. Her saçmalığa inanacaklarını mı sanıyorsun ? Onlar İslâmî kitaplar okuyor hanım. Senin gibi uyduruk vaatler veren dua kitapları, Kara Davut, Envar'ul-Aşıkın gibi içinde uydurmalar doldurulmuş kitaplar okumuyorlar." s.36

OKULÖNCESİ ETKİNLİKLER

Artık Kendim Boyayabilirim Fatih Erdoğan

Artık Kendim Çizebilirim Fatih Erdoğan

İLK KİTAPLAR

Aç Tırtıl Eric Carle

Annem ve Ben Leylâ Sakpınar

Kardeşim ve Ben Leylâ Sakpınar

Babam ve Ben Leylâ Sakpınar

Dedem ve Ben Leylâ Sakpınar

Hani Eğlenceli Bir Şeyler Yapacaktık? Leylâ Sakpınar

Sevgi Kitabı Nuran Turan

Anneme Neler Oluyor? Özlem Mumcuoğlu

Saklambaç Oyunu Nuran Turan

Barış Çiçeği Nuran Turan

ÖYKÜLERLE EĞİTİM

Yağmur Yatağını Islatınca Jülide Sevim

Pofuduk Tembeller Ülkesinde İlda Delimelkonoğlu

Küçük Beyaz Bulut Serpil Ural

Yıl Dede'nin Dört Kızı Perihan Karayel

Etekleri Zil Çalan Kız Nilgün M. Aydagül

Nil Soru Soruyor Seza Aksoy-Ümit Öğmel

Ninemin Terliği Perihan Karayel

Renklerini Kaybeden Kelebek Perihan Karayel

Uç Uç Böcekik Perihan Karayel

Bir Kış Macerası Perihan Karayel

İncik ile Boncuk Perihan Karayel

ARTIK KENDİM OKUYABİLİRİM

Fili Yuttu Bir Yılan Fatih Erdoğan

Beş Beyaz Benekli Baykuş Bana Bakıyor Fatih Erdoğan

Dedem Bana Düdük Yaptı Fatih Erdoğan

Sınıfta Kaldım Haberim Yok Fatih Erdoğan

Pabucumun Bağı Çözüldü Fatih Erdoğan

Okula Geç Kaldım Fatih Erdoğan

Ablam Bana Dil Çıkardı Fatih Erdoğan

Geçiyordum Uğradım Fatih Erdoğan

Kuşumu Kim Kışkırladı? Fatih Erdoğan

Korkunç Korkuluğun Korkusu Fatih Erdoğan

FINDIK KİTAPLAR

Gökyüzündeki Tuhaf Delik Dilek Aykul Bishku

Bir Işık Bin Işık Handan Derya

Halil'in Yeni Ayakkabıları Turan Akingüç İnceer

EDEBİYATA DOĞRU

Serdar'a Öyküler Nuran Turan

Serdar'ın Zaman Yolculuğu Nuran Turan

Serdar'ın Rüya Kapanı Nuran Turan

Babaannemin Öykü Sepeti Nuran Turan

Kapadokya'nın Sırları Nuran Turan

The Secrets of Cappadoccia (İngilizce) Nuran Turan

Gönül Kuşu Michal Snunit

KİTAP KURDU

Onu Seviyorum Fatih Erdoğan

Uçurtmam Bulut Şimdi Sevim Ak

Seni Seviyorum Coco Güngör Köknel

Penguen Tigi'nin Özlemi Melek Güngör

Küçük Prens A. de Saint Exupery

Sen Bir Kızılderilisin Hannes Janosch

Coco ve Sirk Yıldızı Güngör Köknel

Merhaba Dost Güvercinim Güngör Köknel

İsmail ve Babamın '68 Kuşağı Necdet Neydim

Benim Orkestram Sizinkini Döver Melek Güngör

Çirkin Çirkef Cinleri... Dilek Aykul Bishku
Anıtların Öyküleri Adnan Özyalçın
İlk Zıpır Bilmeceler Yalvaç Ural
Masallarla Dünya Gezisi Gülçin Alpöge
Kolo Vedat Dalokay
Çay Kaşığı Cincin Hanımı Alf Proysen
Yaşanmış Hayvan Hikâyeleri Tülün Yalçın
Fil ile Kelebek Turan Akingüç İnceer

YARDIMCI DERS KİTAPLARI
Sevgili Matematik İdil Özçelik

DERGİLER
Kırmızıfare Çocuk Dergisi
Binbir Kitap

BİLGİ/BİLİM/ARAŞTIRMA
Kütüphanecilikte Bilgisayara Geçiş ve Sorunları Mesut Yalvaç
Anadolu Liselerinde Kültürel Sorunlar Meral Alpay
Çocuk Kültürü İpşiroğlu
İlköğretim Kurumu Seçme/Bir Kılavuz Nilgün Binişik
Kütüphanecilikte Derme Yönetimi Hülya Dilek

Kitaplarımıza ulaşmak için:

Telefon: 0212-252 63 75

Faks: 0212-244 08 60

e-posta: mavibulut@superonline.com

BİNBİR KİTAP ABONE FORMU

(Fotokopisini çekip kullanabilirsiniz.)

Binbir Kitap Dergisi'ne bir yıllık (4 sayı karşılığı) abonelik bedeli 5.400.000 liradır. Abone olmak için aşağıdaki yollardan biriyle ödemenizi yaptıktan sonra bu formu bize faksla veya posta ile gönderiniz.

Mavibulut Yayınları Yeniçarşı Cad. 33 Ferah Ap. Galatasaray İstanbul.

Tel: 0212-252 63 75 Faks: 0212-244 08 60 mavibulut@superonline.com

Ödeme yapmak için:

- 1. Postaneden:** Bu formu doldurduktan sonra bir postaneden posta çeki ile Mavibulut Yayınları 127469 numaralı posta çeki hesabına yatırıp alındı belgesi ile birlikte formu bize gönderiniz veya fakslayınız.
- 2. Bankadan:** Mavibulut Yayınları İş Bankası Beyoğlu Şubesi 1011-1298483 numaralı, Yapı Kredi Beyoğlu Şubesi 1560185-1 numaralı veya Garanti Bankası Etiler Şubesi 6201102-8 numaralı hesaba yatırdıktan sonra bu formla birlikte ödeme dekontunu bize gönderiniz veya fakslayınız.
- 3. Kredi Kartıyla:** Kredi kartı numaranızı ve son kullanma tarihini aşağıya yazıp bu formu bize gönderiniz veya fakslayınız.

☐

Visa

☐

MasterCard

☐

EuroCard

Son kullanma tarihi

Kart No:

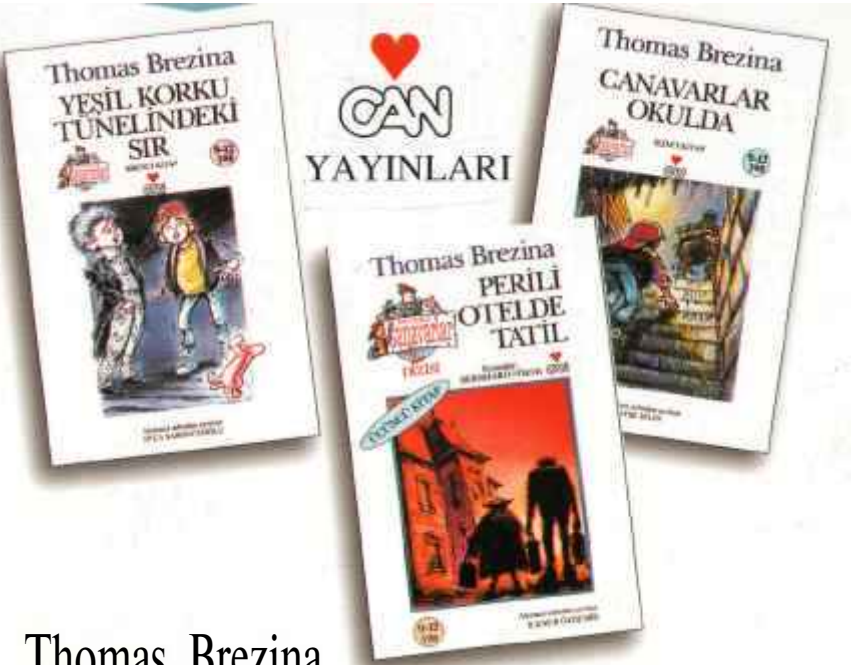
Kredi kartı sahibinin adı soyadı, imzası:

Ödeme miktarı:.....TL

Abonemin adı soyadı:

Adresi ve telefonu:

Faks:0212-2440860

Thomas Brezina

Thomas Brezina'nın çocuklar için yazdığı kitapları, dünyanın dört bir yanında 13 milyondan çok çocuk okumuş. 10 kitaptan oluşan Sevimli Canavarlar dizisinin kahramanları yeryüzünde kalmış son canavarlardır.

Aralarında kimler yok ki: deniz canavarı

Luzilla, Frankenştayn'ın küçük erkek kardeşi

Frankenştayncık, Mumya *Mombo*, 144 yaşındaki *Boris*, tam

1209 yaşındaki bebek canavar *Nessina*, Drakula'nın yeğeni

Bebek Drak, üç başlı cehennem köpeği *Zerbi*, bir de kopuk

bir *ayakçık*. Küçük Max bir gün, cesaretini kanıtlamak için girdiği yeşil korku tüneline bu sevimli canavarlarla

karşılaşır. O günden sonra da birbirlerinden ayrılmayan bir ekip oluştururlar; eh artık, gelsin serüvenler. İşte Max ile bu

sevimli canavar arkadaşlarının yaşadığı her serüveni, bu

dizide çıkacak yeni kitaplarda bulacaksınız.